

Riksdagen

Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2025/26:41

Fredagen den 22 maj

§ 1 Konkurrenskraftsfrågor

Gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 27 februari 2026**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 29 maj 2026**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi inleder sammanträdet. Med oss har vi statsrådet Lotta Edholm, och vi hälsar henne och hennes medarbetare hjärtligt välkomna. Vi börjar med en återrapport.

Anf. 2 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA
EDHOLM (L):

Jag har inget att rapportera från mötet utöver den rapport ni redan har fått.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på rådsdagordningens punkt 8, Horisont Europa-paketet: ramprogrammet för forskning och innovation 2028–2034.

Anf. 4 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA
EDHOLM (L):

Herr ordförande! Arbetet med nästa ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa, har nått ett skede där ordförandeskapet har bedömt att stora delar av förordningen har stabiliserats och har brett stöd bland medlemsstaterna. Avsikten var därför att ministrarna skulle anta en partiell allmän inriktning vid konkurrenskraftsrådet den 29 maj.

Sverige liksom flera andra medlemsstater har dock påtalat svårigheter med detta eftersom texten anses vara för omogen, och läget var oklart ända fram till behandlingen i Coreper i onsdags. Därför beslutades att den partiella allmänna inriktningen skjuts fram och att dagordningspunkten på KKR i stället för antagande blir en riktlinjedebatt. Eftersom slutgiltig text inte har varit tillgänglig har regeringen haft en preliminär ståndpunkt i den kommenterade dagordningen.

Sedan KKR i februari har fokus legat på att nå samsyn inom de kvarstående frågor som nu lyfts upp som omogna. Det handlar särskilt om

åtgärder för breddat deltagande, strategisk prioritering samt ren försvarsforskning inom Europeiska innovationsområdet EIC.

När det gäller breddat deltagande har ordförandeskapet lagt fram nya skrivningar som syftar till att stärka deltagandet från hela unionen, särskilt från länder som i dag deltar i mindre omfattning. För regeringen är det centralt att programmet även fortsättningsvis tydligt vilar på excellensprincipen, där resurser fördelas så att grundforskning, tillämpad forskning och innovation kan utvecklas utifrån högsta vetenskapliga kvalitet. Åtgärder för breddat deltagande bör därför vara väl avgränsade och inte påverka urvalskriterierna i programmets övriga delar.

På området strategisk prioritering har texten utvecklats för att beskriva en mer strukturerad process i ett tidigt skede, där medlemsstaterna via Erac, kommittén för det europeiska forskningsområdet, ska bidra till en långsiktig strategisk vision för EU:s forsknings- och innovationsprioriteringar.

För regeringen är det viktigt att medlemsstaternas inflytande säkerställs på ett meningsfullt sätt samt att samordningen mellan Horisont Europa och Europeiska konkurrenskraftsfonden, EKF, fungerar effektivt och utan överlapp.

Ordförandeskapet konstaterar även att det finns ett visst stöd för att EIC ska kunna stödja innovativa deep tech-företag med koppling till försvarsforskning. Regeringen anser i det här sammanhanget att rena försvarssatsningar bör hanteras genom tydligt avgränsade och särskilda utlysningar.

En annan omdiskuterad fråga har varit partnerskapens genomförande, den centrala finansiella förvaltningen och den praktiska utformningen av prioriteringsprocessen där kommissionen har behövt göra omfattande förtydliganden. Mot den bakgrunden avser regeringen att på riktlinjedebatten framföra synpunkter för att så långt som möjligt styra programmets inriktning mot excellens, effektiv styrning och ett brett deltagande.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Då tolkar jag det som att statsrådet söker ett mandat för en diskussion?

(Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L): Ja, det kan man säga.)

Då vet vi vad vi har att hantera.

Anf. 6 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Utifrån den muntliga föredragningen vill jag understryka att det är viktigt att Sverige fortsätter att hålla fast vid att det inom det breddade deltagandet ska vara högsta kvalitet som ska vara vägledande.

Det är också viktigt att säkerställa att det blir så effektivt som möjligt, att program inte överlappar varandra och att medlemsstater har fortsatt inflytande.

Statsrådet nämnde försvarsforskning. Precis som statsrådet sa är det fråga om speciella utlysningar. Det är viktigt att Sverige håller ut i förhandlingen, och det här är ett kvitto på det.

Jag har följande fråga till statsrådet. Hur ser statsrådet på de fortsatta förhandlingarna när det gäller Horisont Europa-paketet? Det här måste väl ändå ses som en ”bump” på vägen. Hur ser statsrådet på att man faktiskt kan komma överens? Det är viktigt att man kommer framåt.

Anf. 7 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Jag delar uppfattningen att det är viktigt att vi håller i och håller ut. Vi gör inte det ensamma, utan vi gör det i samverkan med ett antal likasinnade länder som har samma uppfattning. Men det är klart att jag har hyser en god uppfattning om att vi ska ta oss framåt i processen.

Anf. 8 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag har inga synpunkter på förslaget till ståndpunkt, men vi brukar under den här punkten påpeka att vi tycker att stater som inte är medlemmar i EU och som begår krigshandlingar inte borde delta i Horisont Europa. Jag vill framföra den åsikten den här gången också. Jag hänvisar till tidigare anmälda avvikande ståndpunkter. Jag anmäler inte en avvikande ståndpunkt denna gång, men jag tycker att det är viktigt att man ser över Israels deltagande, framför allt om det ska vara särskilda utlysningar för försvarsforskning.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till punkt 9 på rådsdagordningen, Rådets rekommendation om en EU-ram för vetenskapsdiplomati.

Anf. 10 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Herr ordförande! Den 27 februari presenterade EU-kommissionen ett förslag till rådsrekommendation om ett ramverk för vetenskapsdiplomati inom Europeiska unionen. Det är ett förslag som har förhandlats i rådsarbetsgruppen för forskning under våren.

Regeringen har haft två överläggningar med riksdagens utbildningsutskott under samma period. Rekommendationen väntas antas på konkurrenskraftsrådet den 29 maj.

Regeringen anser att en samordnad syn på vetenskapsdiplomati är en samarbetsinriktad och ömsesidig process som bidrar till att stärka unionens konkurrenskraft och motståndskraft. Stärkt vetenskapsdiplomati är av betydelse för att hantera globala utmaningar, som klimatförändringar, att stärka EU:s konkurrenskraft och inflytande samt att bygga långsiktiga samarbeten baserade på kunskap, förtroende och gemensamma värden.

Det här blir EU:s första ramverk för vetenskapsdiplomati. Målet är att EU och medlemsstaterna ska kunna agera mer strategiskt, samordnat och enhetligt i internationellt forsknings- och innovationssamarbete. Förslaget betonar att ramverket ska stärka EU:s konkurrenskraft, värna demokratiska värderingar och strategiska intressen samt bidra till globalt samarbete kring stora samhällsutmaningar och genomförandet av Agenda 2030.

Rekommendationen är ett viktigt steg för att stärka den internationella dimensionen av det europeiska forskningsområdet ERA och ger utrymme för nationella anpassningar i ett föränderligt geopolitiskt läge.

Regeringen välkomnar utvecklingen av ett europeiskt ramverk för vetenskapsdiplomati och betonar vikten av att främja ansvarsfulla internationella samarbeten som är förankrade i unionens grundläggande värderingar som akademisk frihet, excellens, jämlikhet, demokrati, forskningsintegritet, forskningssäkerhet och öppen vetenskap.

Sverige har i förhandlingarna drivit en linje med betoning på en regelbaserad världsordning, respekt för internationell rätt och mänskliga rättigheter.

I förhandlingarna har Sverige också lyft upp vikten av att forskarnas incitament att delta i vetenskapsdiplomatiska aktiviteter framgår och att vikten av utbildningsinstitutionernas roll inom vetenskapsdiplomati beaktas i rekommendationen. Därtill har det efterfrågats en bättre balans mellan diplomatiska målsättningar och vetenskapliga behov. Med det här föreslår regeringen att Sverige ska ställa sig bakom rådsrekommendationen.

Anf. 11 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Beslutet i nämnden är ett mandat för beslut om antagande av rådsrekommendationerna. Här skriver regeringen att ni anser att utbildningsinstitutionernas roll inom vetenskapsdiplomati också bör inkluderas i rekommendationerna. Vi har inte anmält några avvikande synpunkter, och vi gör inte det nu heller.

Är er bedömning att detta är inkluderat så att man kan anta rekommendationen, eller är det något som återstår innan regeringen är beredd att säga ja?

Anf. 12 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Herr ordförande! Ja, det är inkluderat.

Anf. 13 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 10, Övriga frågor. Det kommande ordförandeskapets arbetsprogram. Det är en information från Irland.

Anf. 14 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Regeringen avser inte att uttala sig med anledning av detta.

Anf. 15 ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 11, Förordningen om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet i unionen, EU:s rymdförordning.

Anf. 16 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Herr ordförande! Vid KKR:s ministermöte den 29 maj kommer en lägesrapport från ordförandeskapet om förhandlingarna kring EU:s föreslagna rymdförordning att presenteras.

Kommissionen lade fram förslaget om en rymdförordning den 26 juni 2025 i syfte att skapa ett harmoniserat ramverk för rymdverksamhet inom EU: Målen är säkerhet, robusthet och hållbarhet samtidigt som konkurrenskraften ska stärkas.

Bakgrunden till förslaget är, enligt kommissionen, att medlemsstaternas olika regleringsstrategier avseende rymdverksamhet, bristen på samordning mellan dessa, har lett till ett fragmentiserat lagstiftningslandskap som kan hindra funktionen hos den inre marknaden för rymdtjänster och rymdbaserade data.

Förslaget framhålls som strategiskt viktigt för Europas rymdsektor och berör flera områden från säkerhet till industri och miljö. Förhandlingarna har fortsatt under våren, och rådsarbetsgruppen för rymd har haft nio möten under Cyprens ordförandeskap. Det cypriotiska ordförandeskapet har strukturerat förhandlingsarbetet som tematiska diskussioner om bland annat resiliens och cybersäkerhet, säkerhet, hållbarhet, tillståndsprocessen, styrning, tredjelandsoperatörer, internationella organisationer och standarder.

Rådets rättstjänst bedömde i ett särskilt uttalande i januari 2026 att regleringen om upprättandet av en fungerande inre marknad kan utgöra rättslig grund för förordningen vad gäller rymdtjänster, men ifrågasatte om villkoren är uppfyllda avseende rymddata.

I det cypriotiska ordförandeskapets förslag har flera ändringar gjorts. Rymddata har utgått ur bestämmelsen om tillämpningsområde i linje med rättstjänstens yttrande, vilket regeringen ser positivt på. Regleringen av registrering av rymdoperatörer i tredjeland har begränsats, och medlemsstaternas möjlighet att anta strängare nationella krav har förtydligats. En lägesrapport presenterades den 21 april, och vid rådsmötet väntas ministrarna få en lägesuppdatering från ordförandeskapet. Förhandlingarna förväntas fortsätta under Irlands ordförandeskap andra halvåret 2026.

Anf. 17 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag ställer en fråga av intresse: Hur går det med den svenska rymdlagen som har väntat sedan 2021, tror jag? De har ju kopplingar till varandra.

Anf. 18 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Det arbetet löper på och ligger på Justitiedepartementet. Men det är klart att de här frågorna hänger ihop.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Rymden som en faktor för ekonomisk säkerhet.

Anf. 20 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Regeringen välkomnar den här riktlinjedebatten. Rymden är inte enbart en forskningsfråga utan en grundläggande del av EU:s ekonomiska säkerhet. Kommunikation, navigation, klimatövervakning, krisberedskap och försvar är beroende av fungerande rymdinfrastruktur. Det gör rymden till en strategisk tillgång som måste skyddas och utvecklas.

Regeringen delar kommissionens bedömning i det gemensamma meddelandet att EU behöver säkerställa egen strategisk produktionskapacitet inom rymdindustrin. Rymd- och framdrivningsteknik är med rätta utpekad som ett kritiskt teknikområde för EU:s ekonomiska säkerhet.

Regeringen anser att högriskberoende inom rymdteknik måste motverkas genom att främja europeiskt teknikledarskap och likvärdiga konkurrensvillkor för europeiska företag. Det handlar konkret om förmågan att utveckla och producera kritiska komponenter inom EU.

Samtidigt vill regeringen betona att åtgärder för att stärka ekonomisk säkerhet ska vara tydligt motiverade, riktade och proportionerliga. De får inte utformas i protektionistiska syften eller stänga dörren för de internationella samarbeten som den europeiska rymdsektorn är beroende av. Öppenhet och en fungerande inre marknad förblir grundförutsättningar för konkurrenskraft.

EU:s arbete med ekonomisk säkerhet måste ske med full respekt för att nationell säkerhet faller under medlemsstaternas befogenhet. Det kan bland annat gälla för rymdverksamhet med tydliga kopplingar till försvars- och säkerhetspolitiken.

Regeringen anser också att samordningen mellan EU:s institutioner, den europeiska rymdorganisationen Esa och medlemsstaterna behöver stärkas för att nå bättre motståndskraft inom rymdområdet. Det är viktigt att befintlig expertis och befintliga strukturer inom Esa utnyttjas och att nya initiativ inte skapar dubblerade strukturer.

Avslutningsvis: Rymdverksamhet möjliggör tjänster inom exempelvis transport, finans, jordbruk, miljöövervakning och försvar som berör hela samhället. Att stärka EU:s rymdförmåga är därför inte bara en rymdfråga. Det är en fråga om Europas ekonomiska suveränitet.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi kommer så till dagordningspunkt 13, Övriga frågor.

Anf. 22 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Regeringen avser inte att uttala sig med anledning av detta.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för informationen!

Med det har vi tagit oss till slutet av den rådsdagordningen. Vi tackar så mycket för statsrådets och medarbetarnas närvaro och deltagande vid dagens sammanträde med EU-nämnden och önskar lycka till på rådet och trevlig helg när det blir dags.

Anf. 24 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA
EDHOLM (L):
Tack så mycket! Trevlig helg!

2025/26:41
22 maj

§ 2 Konkurrenskraftsfrågor
Statssekreterare David Sikström
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 26 februari 2026
Återrapport från informellt ministermöte den 16–17 april 2026
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 28 maj 2026

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi statssekreterare David Sikström med medarbetare hjärtligt välkomna till dagens sammanträde. Vi börjar med återrapport från mötet den 26 februari.

Anf. 26 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Ordförande! Ni har fått rapporten från det informella KKR-mötet på Cypern i april. Om ni önskar kan jag kort redogöra för vad som avhandlades, annars hänvisar jag till rapporten.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag gissar att samma sak gäller för mötet den 26 februari som för mötet i april.

Då tackar vi så mycket för informationen och går vidare in på rådsdagordningspunkt 3, Förordningen om acceleration av industrins omställning: hur man bäst utnyttjar tillträdet till den inre marknaden genom krav på europeisk preferens och låga koldioxidutsläpp.

Anf. 28 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Ordförande! På konkurrenskraftsrådet den 28 maj kommer en riktlinjedebatt om industriell acceleration och omställning att äga rum. Vi ska bland annat diskutera hur man bäst utnyttjar tillgången till den inre marknaden genom krav på europeisk preferens och låga koldioxidutsläpp.

Den 4 mars presenterade EU-kommissionen ett förslag till förordning som syftar till att stärka industrins konkurrenskraft och motståndskraft, skala upp industrins produktion samt bidra till EU:s klimatmål, ekonomiska säkerhet och högkvalitativa arbetstillfällen.

Förslaget innehåller ett mål om att öka tillverkningsindustrins andel av EU:s bnp till minst 20 procent 2035. Förslaget innehåller även åtgärder för att förenkla och påskynda tillståndsprocesser för industriprojekt. Det föreslås även åtgärder för att öka efterfrågan på utpekade produkter genom krav på unionsursprung och/eller lågt koldioxidavtryck i offentlig upphandling och offentligt stöd. Det finns också krav vid utländska investeringar i utpekade sektorer och förslag på industriella accelerationsområden.

Överläggningen med näringsutskottet angående faktagromemorian för förordningen om industriell acceleration och omställning ägde rum alldeles nyligen, den 7 maj. Regeringen redogjorde då för förslagets innehåll och de övergripande ståndpunkterna.

Riktlinjedebatten på konkurrenskraftsrådet kommer att både övergripande behandla om de föreslagna åtgärderna är tillräckliga för målen och särskilt fokusera på åtgärderna för att öka efterfrågan på

utpekade produkter genom krav på unionsursprung och/eller lågt koldioxidavtryck i offentlig upphandling och offentlig stöd.

Den kommenterade dagordningen är i allt väsentligt likalydande med den faktagenomemoria som förankrades med näringsutskottet den 7 maj. Regeringen avser att under riktlinjedebatten redogöra för dessa övergripande positioner i förhandlingen.

Regeringen välkomnar EU-kommissionens ambition att stärka förutsättningarna för fossilfri industriproduktion och investeringar i EU. EU befinner sig i en global teknikkapplöpning och har i dag flera strategiska högriskberoenden inom de tekniker och produkter som behövs för energiomställning, klimatomställning samt industrins konkurrenskraft och motståndskraft. EU behöver därför stärka sin konkurrenskraft och öka sin produktivitetstillväxt för att hantera dagens ekonomiska och geopolitiska utmaningar.

Regeringen anser generellt att åtgärder gällande unionsursprung bör vidtas i undantagsfall och med försiktighet. Regeringen anser preliminärt att krav på unionsursprung kan anses vara motiverade för att motverka strategiska högriskberoenden där diversifiering genom handel bedömts som otillräckligt.

Regeringen anser att utgångspunkten bör vara att frihandelsavtalsländerna inkluderas i definitionen av unionsursprung för att värna EU:s handelsrelationer. Krav som ställs måste ha effekt för att inte försvaga EU:s trovärdighet som lagstiftare. EU bör uppmuntra utländska investeringar men också beakta dagens geopolitiska verklighet.

Regeringens utgångspunkt inför riktlinjedebatten är att EU fortsatt ska vara en attraktiv marknad för investeringar och att en eventuell reglering endast ska ske i avgränsade situationer.

För mer detaljerade ståndpunkter hänvisar regeringen till den kommenterade dagordningen.

Anf. 29 AIDA BIRINXHIKU (S):

Tack till statssekreteraren för redogörelsen!

Vi socialdemokrater vill följa upp den avvikande ståndpunkt vi anmälde när ärendet var föremål för överläggning i näringsutskottet.

Först handlar det om att vi anser att regeringen inte i tillräckligt stor utsträckning kopplar samman industripolitiken med behovet av en aktiv och långsiktig klimatomställning utan intar en enligt vår mening alltför försiktig position när det handlar om klimatkrav i offentlig upphandling och offentliga stöd.

Vi menar att offentlig sektor borde användas mer strategiskt för att skapa marknader för klimatsmarta produkter och driva investeringar mot fossilfri produktion. Därför tycker vi också att regeringen tydligare borde lyfta fram betydelsen av innovationsupphandling och avancerad offentlig upphandling för att göra just detta.

På samma tema anmälde vi en avvikande ståndpunkt om att regeringen ska inta en mer offensiv hållning när det handlar om att styra finansiella flöden mot hållbara investeringar och fossilfri industri.

Därutöver vill vi tillägga att vi också skulle vilja följa upp det vi tidigare redogjort för i både näringsutskottet och EU-nämnden om vår syn på det regelförenklingsarbete som sker. Vi vill säkerställa att det handlar om träffsäkra regelförbättringar och inte om sänkta ambitioner när det

kommer till industrins klimatomställning eller skyddet för arbetstagares rättigheter.

Vi tycker också att regeringen tydligare borde understryka att EU:s och Sveriges attraktionskraft ska öka när det handlar om internationella investeringar i det geopolitiska läge som vi befinner oss i.

Jag skulle också vilja fråga statssekreteraren hur regeringen bedömer att detta förhåller sig till det befintliga ramverket om granskningar av utländska direktinvesteringar.

Anf. 30 ANNA LASSES (C):

Jag vill också lyfta vår avvikande ståndpunkt från överläggningen med näringsutskottet, där vi anser att regeringen inte tillräckligt tydligt använder förslaget som ett verktyg för att stärka Europas och Sveriges långsiktiga konkurrenskraft genom den gröna omställningen. Förslaget bör i högre grad användas för att skapa marknadsdrivna incitament för fossilfri teknik, innovation och investeringar i hela EU.

Vi delar synen att frihandel, innovation och konkurrenskraftiga energipriser är centrala för Europas utveckling men anser samtidigt att regeringen är alltför återhållsam när det gäller att använda offentlig upphandling för att skapa efterfrågan på klimatsmarta produkter. Klimatkrav i offentlig upphandling bör ses som ett strategiskt verktyg för att stärka europeisk konkurrenskraft och minska beroendet av fossila bränslen.

Vidare tycker vi inte att regeringen tillräckligt betonar vikten av teknikneutralitet och innovationskraft i omställningen. Regelverken bör utformas så att nya fossilfria tekniker, cirkulära affärsmodeller och resurseffektiva lösningar kan växa fram utan onödiga hinder.

Slutligen anser vi att krav på unionsursprung måste användas restriktivt och utformas så att de inte riskerar att leda till ökad protektionism, högre kostnader eller minskad innovationskraft.

Även jag skulle vilja hänvisa till vad vi tidigare har sagt när det gäller regelförenklingar. Vi står absolut upp för sådana, men de får aldrig ske på bekostnad av de mål som handlar om exempelvis klimatanpassning.

Anf. 31 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Även Vänsterpartiet hade en avvikande ståndpunkt i näringsutskottet tillsammans med Miljöpartiet. Jag skulle vilja lyfta den. Jag konstaterar att vi tycker ungefär lika i oppositionen men att vissa saker skiljer oss åt.

Vi menar precis som övriga att man måste utgå mer från en snabb och rättvis klimatomställning och utfasning av fossila bränslen.

Vi tycker att regeringen har en alltför försiktig hållning när det gäller att använda offentliga styrmedel för att driva på omställningen. Vi behöver se mer av detta inom offentlig upphandling och offentligt stöd och att det används strategiskt.

Vi behöver också lyfta behovet av att styra finansiella flöden bort från fossilberoende verksamheter och mot hållbara investeringar.

Vi tycker även att det är otillräckligt att regeringen främst fokuserar på kostnadseffektivitet och minimerad administrativ börda. Regeringen behöver i stället arbeta mer med bindande klimatkrav och

hållbarhetskriterier inom offentlig upphandling, offentligt stöd och industripolitik i stort.

I övrigt hänvisar jag till vår avvikande ståndpunkt, som är något längre än det jag nämnde nu. Även vi vill hänvisa till det vi tidigare har sagt om att regelförenklingar inte får leda till försämringar och minskade ambitioner.

Anf. 32 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till statssekreteraren för dragningen! Vi från Miljöpartiet har en avvikande ståndpunkt gemensamt med Vänsterpartiet som jag skulle vilja lyfta.

I det säkerhetspolitiska läge vi befinner oss i är det väldigt bra om just oberoende av fossilt kan komma in i alla olika sammanhang. Vi måste helt enkelt fasa ut det fossila och göra oss oberoende. Det finns en väldigt stor säkerhetsaspekt och beredskapspoäng i att göra oss mer oberoende samtidigt som det kan gynna vårt klimat, vår miljö och vår natur.

Vad gäller regelförenkling ska det inte få ske på bekostnad av mänskliga rättigheter, natur, djur eller klimat. Vad gäller just frihandelsavtalen tycker vi att det är väldigt bra med spegelklausuler. När det gäller det kött som importeras från länder utanför EU, till exempel, menar vi att det är rimligt att man ställer samma krav på djurvälstånd där som vi ställer på EU:s bönder. Vi ser med stor skepsis på detta och tror att vi kommer att få se mer kött på marknaden som inte skulle ha uppfyllt våra egna lagkrav.

Med det sagt står jag upp för den avvikande ståndpunkt som redan har lämnats. Vi tycker att accelerationen måste ske snabbare och med större rättviseperspektiv.

Anf. 33 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Herr ordförande och ledamöter! Jag börjar med ledamoten Birinxhikus fråga och konstaterar – egentligen riktat till alla – att accelerationen måste öka. Det är därför vi generellt välkomnar denna akt. Sverige är ett ledande teknikland. Vi har spetskompetens i innovation och fossilfrihet, och vi är fenomenala på teknik och entreprenörskap.

Ni kan vara trygga med att regeringen jobbar med detta både nationellt och på EU-nivå. Där ingår regelförenkling. Vi har välkomnat omnibus, och när Sverige hade ordförandeskapet i EU var det regelförenkling som var hjärtat i vårt program.

Det är också tydligt att klimatomställningen är en kärna i förordningen.

Jag kan bara konstatera att vad gäller arbetsrättsliga frågor behandlas inte arbetstagares förutsättningar i förslaget.

Innovationsupphandling är inte heller en del av detta förslag, som i stället fokuserar på krav vad gäller unionsinnehåll och lågt koldioxidavtryck. Innovationsupphandlingar kan komma i andra framtida förslag från EU.

Det jag uppfattar som svar på flera av de frågor som ställdes från olika partier handlar om krav på lågt koldioxidavtryck i offentlig upphandling. Jag kan först och främst konstatera att regeringen som grund välkomnar kommissionens förslag till förordning. Jag kan även konstatera att industrin framför att det behövs efterfrågan på fossilfria produkter.

Ett lågt koldioxidavtryck är en central del av kommissionens förslag, och förslaget kommer alltså med all sannolikhet att kvarstå i någon form.

Vi kan också konstatera att vi därför i grunden står bakom förslaget som helhet men att vi ser behov av att analysera delar när det kommer till offentlig upphandling i och med att det i slutändan handlar om skattebetalarnas pengar. Det handlar då framför allt om att minska administrativ börda, för det kan vara en del av detta, och en eventuell kostnadsökning för skattebetalarna.

Jag går nu vidare till riksdagsledamoten Anna Lasses fråga. Jag uppfattar det som att vi ändå svarar på frågan om offentlig upphandling. När det kommer till teknikneutralitet är regeringens utgångspunkt generellt densamma, samtidigt som vi måste ha ett urval av strategiska sektorer både när det gäller unionsursprung och klimatkrav.

Det är en grannliga uppgift även för rådet att komma fram till kriterier och vad som är viktigt. Men att det är viktigt att hitta både en teknikneutralitet och en tekniksuveränitet till viss del är vi alla överens om. Vi kan därför inte ha krav på alla produkter.

Jag går nu över till riksdagsledamoten Ilona Szatmári Waldaus frågor, och jag kan då återigen koppla till vår ståndpunkt kring klimatkrav i offentlig upphandling. Jag kan också tillägga att EU befinner sig i en global teknikkapplöpning och att vi delar denna syn. Att vi befinner oss i denna globala teknikkapplöpning innebär i dag flera strategiska högriskberoenden inom tekniker och produkter som behövs för en ekonomiskt jämställd klimatomställning samt industrins konkurrenskraft och motståndskraft.

EU behöver därför stärka sin konkurrenskraft och öka sin produktivitetstillväxt fram till dagens ekonomiska och geopolitiska utmaning.

Slutligen vänder jag mig till riksdagsledamoten Rebecka Le Moine. Vi ser också behovet av att vara oberoende. Det är en kärna i hela förordningen. Det är strategiskt även ur konkurrenskraftsperspektiv. I övrigt tror jag att jag har redogjort för frågan som ett svar till riksdagsledamoten.

Anf. 34 AIDA BIRINXHIKU (S):

Jag tackar statssekreteraren men skulle bara vilja följa upp min fråga om läget för utländska direktinvesteringar och hur regeringen bedömer att detta förhåller sig till befintligt ramverk.

Jag vill också understryka betydelsen av att vi stärker Sveriges attraktionskraft med tanke på den rapport som vi kunde ta del av i går och som visar att Sverige halkar efter i konkurrensen om utländska direktinvesteringar och att de minskar mer i Sverige än i övriga Europa.

Anf. 35 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Herr ordförande! Regeringen analyserar implementeringsrådets yttrande med förslag på förenklingar i det fortsatta arbetet och kommer att ta hänsyn till det även i arbetet med förordningen om industriell acceleration och omställning.

Jag kan konstatera att direktinvesteringar är helt avgörande för Europas och Sveriges konkurrenskraft framåt. Kommissionen jobbar med många

delar när det kommer till kapitalmarknadsunion och omnibus och på olika sätt för att öka attraktionskraften till investeringar i Sverige.

På samma sätt jobbar Sverige med nationell lagstiftning för att komma i ordning med ramvillkor som gör det bättre att investera i Sverige vad gäller infrastruktur, tillståndprocesser och annat. Vi är på god väg att skapa ett väldigt starkt företagsklimat i Sverige.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens redovisade inriktning med avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, möjligen gemensamt, och Centerpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Förordningen om den 28:e ordningens rättsliga ram för företag, EU Inc.

Anf. 37 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Ordförande! Den 18 mars lade kommissionen fram förslaget om ett 28:e bolagsrättsligt regelverk. Förslaget handlar om att skapa en ny bolagsform på EU-nivå, EU Inc., som ska existera vid sidan av de nationella bolagsformerna.

Syftet med förslaget är att göra det lättare för bolag att bildas, växa och verka på den inre marknaden och således skapa ett incitament för de bolag som redan finns att stanna i EU och för dem som en gång har lämnat EU att komma tillbaka.

Regeringen välkomnar förslaget och är mycket positiv till att kommissionen har presenterat ett viktigt steg i arbetet med att stärka EU:s konkurrenskraft och skapa ett bättre företagsklimat.

Det är dock viktigt att regelverket blir ändamålsenligt och förmår undanröja de största hindren för företagande. Fokus bör därför ligga på att skapa ett regelverk som är effektivt och flexibelt och ger goda förutsättningar för tillväxt och som möter företagens behov.

Det finns många positiva inslag i förslaget såsom möjligheten till ett effektivt registreringsförfarande och möjligheten att utfärda aktier med olika röstvärden. Röstvärdesskillnader är något som länge har funnits i Sverige och som har gynnat såväl bolag som investerare.

Det ställs vidare inget krav på minimikapital för EU Inc.-bolagen. Regeringen är öppen för en sådan ordning så länge det kombineras med ett fullgott skydd för bolagets borgenärer.

När det gäller bolagens möjlighet att växa är tillgången till kapital av avgörande betydelse. Det är därför centralt att bolagen kan få tillgång till kapitalmarknaderna, vilket förslaget öppnar upp för.

Även om flexibilitet och effektivitet bör utgöra kärnan i regelverket är det samtidigt angeläget att den nya bolagsformen inte kan missbrukas i illegala eller otillbörliga syften eller utnyttjas för att kringgå lagstiftning inom andra områden. Det är vidare viktigt att tydliggöra att regelverket inte får hindra eller ändra tillämpningen av rättsregler som faller utanför förslagets tillämpningsområden, såsom arbetsrätt och arbetsmiljörätt.

Förslaget innehåller också särskilda insolvensregler för EU Inc.-bolagen, som också är innovativa uppstartsbolag. Regeringen är tveksam till att dessa regler har tagits in i förslaget.

Vidare innehåller förslaget en harmoniserad beskattningstidpunkt för vissa personaloptioner. Vad gäller den delen av förslaget kan det

konstateras att förslaget här avviker från hur Sverige generellt sett beskattar personaloptioner. Regeringen är principiellt emot ökad harmonisering av skatter på EU-nivå, och det gäller i synnerhet området för direkt skatt.

Anf. 38 AIDA BIRINXHIKU (S):

Vi socialdemokrater vill följa upp den avvikande ståndpunkt som anmälades i civilutskottet.

I korthet handlar det om att vi ser positivt på det arbete som nu sker med att stärka EU:s konkurrenskraft och försöka skapa ett bättre företagsklimat. Vi ser också att en ny bolagsform skulle kunna bli ett värdefullt verktyg för de företag som vill växa och verka på den inre marknaden genom att man ökar förutsägbarheten och minskar fragmentering och kostnader för regelefterlevnad.

Vi har dock flera saker som vi skulle vilja föra fram. Vi tycker inte att det är tillräckligt att kontrollmekanismer möjliggörs, utan vi tycker att de ska finnas på plats och att de ska vara tydliga, vinnande och effektiva. Regelverket får inte hindra, ändra eller försvaga tillämpningen av internationella eller nationella rättsregler som faller utanför förslagets tillämpningsområde såsom inom arbetsrätten, socialrätten och skatterätten, för att nämna några exempel.

Jag vill särskilt understryka att nationella arbetsmarknadsmodeller, kollektivavtalens ställning, fackliga rättigheter, arbetstagarinflytande och den autonomi som arbetsmarknadens parter har inte ska kunna kringgås. Dessutom tycker vi att de regler som föreligger för förenklat insolvensförfarande för vissa bolag ska strykas eller omarbetas i grunden.

Jag har en fråga till statssekreteraren om vilken konsekvensanalys som har gjorts av vad förslaget innebär för svenskt vidkommande och för svenska företag. Vad jag förstår har mina kollegor i civilutskottet fått information om att en dialog har planerats med parterna om detta. Jag undrar därför också om dialogen har genomförts och, som sagt, vad regeringens bild är av vilka konsekvenser detta kan få för svenskt vidkommande.

Vi från oppositionen tycker inte att detta framgår tillräckligt tydligt.

Anf. 39 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Vänsterpartiet hade en gemensam avvikande ståndpunkt i civilutskottet med Socialdemokraterna. Jag tänker därför inte upprepa det som Aida just har sagt, utan vi instämmer i det.

Därutöver vill jag för Vänsterpartiets del framföra våra farhågor när det gäller helheten, för det här är ju en del av det som kallas den 28:e regimen. Vi menar att förslaget inte bör accepteras.

Egentligen borde alla partier i Sverige, det vill säga även regeringen, avvisa den 28:e regimen om man värnar om miljö och klimat, den svenska arbetsmarknadsmodellen, svensk beskattning, rätten till kollektivavtal samt bekämpning av grov kriminalitet i näringslivet. Dessa möjligheter riskerar att minska, och mer makt riskerar att föras över på en övergripande nivå. Jag vill uttrycka väldigt tydligt att Sverige borde avvisa den 28:e regimen i sin helhet.

Anf. 40 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Även Centerpartiet tycker att det inte finns anledning för Sverige att välkomna det här förslaget i den nuvarande strukturen. Vi ser en betydande risk för att en ny företagsform skulle kunna underlätta för gränsoverskridande kriminalitet. I övrigt skulle jag vilja hänvisa till vår avvikande ståndpunkt i civilutskottet.

Jag är också intresserad av att höra svaret på Aidas fråga, som jag tyckte var intressant.

Anf. 41 STAFFAN EKLÖF (SD):

Herr ordförande! Även från Sverigedemokraternas sida är vi angelägna om att regeringen intar en försiktig hållning i det här arbetet, med tanke på att det finns mångfasetterade kopplingar när det kommer till ett sådant här förslag.

Anf. 42 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Ordförande! Vi kan konstatera att det är bra att vi i stort har samma inställning, det vill säga att den 28:e regimen är positiv i grunden. Även regeringen delar i stora delar bilden av de farhågor som har kommit upp här.

Vad gäller kontrollmekanismer jobbar vi hårt för att detta ska stärkas. Vi ska ej låta förslag undergräva våra nationella åtgärder. Vi kan även konstatera att grunden måste vara effektivitet i regelverket, men det kan samtidigt inte vara så att bolagsformen kan missbrukas i illegala eller otillbörliga syften eller utnyttjas för att kringgå lagstiftningen inom andra områden. Den svenska regeringen är väldigt tydlig med detta.

Detsamma kan sägas om arbetsmarknadsfrågorna. När det kommer till arbetsrätten vet vi att kommissionen har uttalat att förslaget inte ska påverka arbetsrättsliga eller socialrättsliga frågor. Förslagets eventuella inverkan på dessa rättsområden behöver dock såklart bevakas noga i förhandlingen så att förslaget inte riskerar att undergräva arbetstagares rättigheter eller påverka den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Även när det kommer till insolvensen är vi eniga och flaggar för att det är olyckligt att den finns med i förslaget, som det ser ut just nu.

Jag uppfattar det som att vi svarar även på riksdagsledamöterna Waldaus och Lasses, samt även Sverigedemokraternas, frågor. Vi jobbar verkligen för att detta inte ska kunna bli ett sätt att kringgå regelverket och kunna användas i brottsliga hänseenden.

Anf. 43 AIDA BIRINXHIKU (S):

Ordförande! Även om vi kan hålla med om att det här förefaller vara ett bra förslag i teorin är det praktiken vi blir osäkra på. Det är också där som vi har starka invändningar kring vad det kommer att innebära för exempelvis arbetsrätten och skatterätten, men också kring att det finns stora risker för att det missbrukas. Det behöver finnas tydliga och bindande kontrollmekanismer.

Därför undrar jag hur långt regeringen har fortskridit med sin konsekvensanalys av vad det här innebär just för Sverige och för svenska företag. Har man fört den dialog med parterna som påpekades? Det tycker vi är en viktig del för att säkerställa att svenska intressen bevakas.

Anf. 44 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även vi från Miljöpartiet hade en avvikande ståndpunkt i civilutskottet som vi vill anmäla. Vi instämmer i stort med det som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har framfört. Utöver det hade vi med i vår ståndpunkt att det behöver göras en konsekvensanalys av vad förslaget får för direkt och indirekt påverkan på klimat-, miljö- och hållbarhetsfrågor och att det behöver säkerställas att förslaget stärker EU:s hållbarhetsmål och inte skapar nya kryphål eller sänkta ambitioner.

Anf. 45 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Vi har löpande kontakt med parterna och har bjudit in parterna till ett möte senare i maj för en fortsatt dialog om förslaget och dess effekter. Regeringen ska också informera arbetsmarknadsutskottet om förslaget i juni.

Av remissvaren framgår att LO, Saco och TCO framhåller vikten av att säkerställa att förslaget inte möjliggör att gällande arbetsrättsliga skyddsregelverk kringgås eller att förslagen avviker från gällande lagvals- eller domrättsregler. Svenskt Näringsliv anger att förordningen inte bör omfatta arbetsrättsliga frågor.

Anf. 46 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för informationen!

Om jag förstod dig rätt har det inte gjorts någon konsekvensanalys vad gäller klimat-, miljö- och hållbarhetsfrågor utan snarare om arbetsrättsliga frågor. Jag vill få min ståndpunkt rätt.

Anf. 47 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Ordförande! Regeringen ser inga risker för att förslaget som sådant kommer att ha någon inverkan på klimat-, miljö- eller hållbarhetsfrågor. Förslaget reglerar inte vilken verksamhet som ska bedrivas utan endast om verksamheten framgent kan bedrivas inom ramen för ett EU-gemensamt bolagsregelverk. De nya bolagen kommer fortfarande att vara föremål för sektorsspecifik lagstiftning och vad som däri regleras gällande bland annat miljöpåverkan och hållbarhet.

Anf. 48 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag skulle ändå vilja att statssekreteraren reflekterar lite kring det som han ser hända här i EU-nämnden.

Fyra partier – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet – anger tydligt att det här visserligen skulle kunna bli bra i teorin men att det kommer att avgöras i praktiken.

Vi anmäler avvikande ståndpunkter med mycket starka krav på att regeringen i förhandlingarna i Bryssel i praktiken levererar det som vi har uttryckt här och i civilutskottet. Vi efterlyser rejäla konsekvensanalyser. Statssekreteraren säger att dessa är gjorda, men det är i alla fall inte vad vi har sett eller vad parter har uppfattat.

Vid bordet finns också Sverigedemokraterna, som formellt inte har anmält någon avvikande ståndpunkt men som ändå har flaggat för att de i grunden är skeptiska. Man får lyssna på vad Sverigedemokraterna själva sa. Jag ska inte uttolka det.

Jag skulle gärna vilka att statssekreteraren reflekterar lite kring det som händer i den här frågan i EU-nämnden här och nu.

2025/26:41
22 maj

Anf. 49 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Ordförande! Jag har en kort reflektion. Det är tydligt att regeringen anser att frågan är viktig, både vad gäller att regelverket inte ska användas i otillbörliga syften och vad gäller att vi i förhandlingar kommer att bevaka arbetsrättsliga frågor väldigt noga. Det är tydligt vad båda parterna vill. Det är min tydliga reflektion. Jag tror att vi har stöd i nämnden för detta.

Anf. 50 STAFFAN EKLÖF (SD):

Ordförande! Jag tänkte bara förtydliga att Sverigedemokraterna äger sin egen position, och den är just så som vi beskrev. Vi uppmuntrar till försiktighet, och utifrån vad vi hör är det också regeringens inställning.

Anf. 51 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet. Ilona Szatmári Waldau vill säga något om det.

Anf. 52 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag vill bara dela upp det och säga att Vänsterpartiet har en gemensam avvikande ståndpunkt med Socialdemokraterna och därtill en egen.

Anf. 53 ORDFÖRANDE:

Är vi överens i övrigt? Då är det tydligt att det finns en gemensam avvikande ståndpunkt och att Vänsterpartiet har en egen utöver den.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Slutsatser om skapande av en hållbar och konkurrenskraftig turism för framtiden.

Anf. 54 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Ordförande! Rådsslutsatserna om en hållbar och konkurrenskraftig turism lades fram av ordförandeskapet i januari och har förhandlats i den berörda rådsarbetsgruppen under våren. Regeringen välkomnar att ordförandeskapet sätter ljus på den här frågan och vill gärna bidra till att skapa en starkare och mer resilient europeisk turistindustri.

Rådsslutsatserna betonar vikten av att frågor som rör turism inkluderas i politikområden som infrastruktur, krisberedskap och grön omställning. Regeringen välkomnar denna breda ansats, eftersom turistsektorn är beroende av insatser på ett flertal andra politikområden.

Både den svenska och den europeiska besöksnäringen utgörs till allra största del av små och medelstora företag. Av det skälet har regeringen bland annat framhållit vikten av regelförenklingar på EU-nivå under förhandlingarna om dessa rådsslutsatser.

Regeringen har också betonat vikten av subsidiaritet och proportionalitet när turismpolitiken utvecklas på EU-nivå, eftersom turismen ser så olika ut i våra respektive delar av Europa.

Det mesta som Sverige har lyft fram under förhandlingarna har beaktats, och förutsatt att inga fler ändringar görs är regeringen redo att

ställa sig bakom rådsslutsatserna vid konkurrenskraftsrådets kommande möte.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Hur vi hanterar Mellanösternkrisens inverkan på EU:s turismsektor.

Anf. 56 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Ordförande! Situationen i Mellanöstern är fortsatt allvarlig och får konsekvenser långt bortom den egna regionen. Oroligheterna påverkar den globala ekonomin, inte minst genom störningar i handels- och transportflöden. Den bristande tillgången till flygbränsle riskerar att drabba flygtrafiken och i förlängningen även EU:s besöksnäring.

Regeringen välkomnar en fortsatt diskussion på EU-nivå om krisens eventuella konsekvenser för turismen. Fokus bör ligga på informationsutbyte och samordning inom ramen för EU:s befintliga ansvar och befogenheter.

Anf. 57 AIDA BIRINXHIKU (S):

Först och främst vill vi socialdemokrater lyfta fram att den nuvarande ståndpunkten fokuserar mycket på samordning, informationsutbyte och en gemensam lägesbild. Det finns dock inte något särskilt konkret om vad det finns för beredskap för just ytterligare åtgärder eller om vad det är för verktyglåda som är föremål för diskussion i den här situationen.

Vi vill också understryka att vi i kristider måste använda de verktyg som vi har. Här lyfts bland annat energikostnaderna fram. Ett viktigt verktyg, som jag vet att vi även har diskuterat i näringsutskottet med statssekreterarens minister, ansvarig minister Ebba Busch, är att möjliggöra full flexibilitet i användningen av flaskhalsintäkterna.

Här har den svenska regeringen uppenbarligen inte fått tillräckligt gehör på EU-nivå. Vi – även vi i oppositionen – har också blivit ombedda av statsministern att försöka lyfta frågan vid varje givet tillfälle, framför allt för våra kollegor på EU-nivå.

Därför menar jag, ordförande, att det inte är mer än rätt att även statsråden gör detta vid relevanta tillfällen och att de i de diskussioner som förs om kommande verktyg försöker trycka på att det här är en viktig fråga för Sverige.

Därför vill jag fråga om statssekreteraren kan tänka sig att ta med sig det här till diskussionen och lyfta frågan även i detta sammanhang.

Anf. 58 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Det är klart att vi kan ta med frågan. Nu behandlar vi frågan om turism, och jag vet att det finns ett större arbete med alla dessa frågor i kommissionen och i Sverige. Senast i går presenterade vi bland annat 500 miljoner till flygbränsle, i ett paket på 17 miljarder, och vi har information om att momsens påverkar positivt. Regeringen jobbar stenhårt med hela situationen. Att statsrådet har gått ut i frågan om flaskhalsintäkter tror jag att ni alla har tagit del av, men vi kan föra fram det även i detta sammanhang.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 7, Övriga frågor.

2025/26:41

22 maj

Anf. 60 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Ordförande! Som framgår av den kommenterade dagordning som har skickats ut inför dagens sammanträde kommer flera övriga frågor att behandlas. Om inte EU-nämnden har några frågor om dessa tänkte jag avsluta här.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar statssekreteraren med medarbetare för medverkan vid dagens sammanträde i EU-nämnden och önskar lycka till på rådet och trevlig helg när det blir dags.

Anf. 62 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM:

Tack så mycket! Detsamma.

§ 3 Allmänna frågor
EU-minister Jessica Rosencrantz
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 17 mars 2026
Återrapport från informellt ministermöte den 11 maj 2026
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 26 maj 2026

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar EU-minister Jessica Rosencrantz med medarbetare välkomna. Först har vi återrapporterna.

Anf. 64 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

God morgon! Allmänna rådets senaste möte hölls den 17 mars i Bryssel, och jag företrädde Sverige vid mötet. Det hölls även ett informellt möte i allmänna rådet den 10–11 maj i Nicosia på Cypern, och då företrädde statssekreterare Christian Danielsson Sverige. Nämnden har tagit del av de skriftliga återrapporterna, och jag har inget ytterligare att tillägga.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi rör oss vidare till rådsdagordningens punkt 3, Den fleråriga budgetramen 2028–2034.

Anf. 66 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Vi närmar oss slutet av det cypriotiska ordförandeskapet, och som jag har varit inne på tidigare är det cyprioternas avsikt att påbörja diskussionen om konkreta budgetnivåer under detta halvår. Ambitionen är att ha en sifferfatt förhandlingsbox till Europeiska rådets möte i juni. Än så länge är dock inga sifferförslag presenterade. Det kommande mötet i allmänna rådet ska i stället under denna dagordningspunkt vara inriktat på inremarknadsfrågor.

Mot denna bakgrund vill jag återkomma till vad regeringen brukar säga när volymen för nästa fleråriga budgetram diskuteras. De utmaningar EU står inför i dag löses bättre med reformer än genom offentliga utgifter. En fördjupning av den inre marknaden handlar i grunden om regelverk och struktur, inte om finansiering.

Om vi ska tala om hur offentliga medel kan användas för att främja inre marknaden är regeringens uppfattning att budgetramen för nästa långtidsbudget bör användas för att skapa incitament för reformer. Det innefattar de nationella och regionala partnerskapsplanerna, och det är regeringens bedömning att detta kan ske oberoende av volymen på rubrik 1.

Regeringen anser att fokus bör ligga på att skapa rätt förutsättningar för privata investeringar, inte på att fylla strukturella luckor med offentliga subventioner.

Regeringen är positiv till att MFF-förslaget innebär en förenklad struktur med färre program. Det här är en inriktning som ger bättre förutsättningar för synergieffekter och skalfördelar samt minskad risk för överlapp mellan olika program.

Anf. 67 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag har inga frågor utan vill bara påpeka det jag nog har påpekat förut. Så länge vi rör oss på den övergripande nivån är EU-nämnden överens om att avgiften ska hållas nere och vissa prioriteringar. Men när det gäller hur budgeten fördelas på detaljnivå, alltså vad pengarna ska gå till, kommer vi att ha olika åsikter, om vi ens kommer till den diskussionen. Till exempel är vi nog överens om att lägga pengar på migration, men medan regeringen vill se hårdare gränsförvaltning vill Vänsterpartiet se mer arbete med människors rätt att söka asyl. Vi kan alltså tycka lika på ett övergripande plan, men på detaljnivå blir det helt olika. Vi kommer kanske dit lite senare.

Anf. 68 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag har inte heller några frågor utan kommer att lyfta fram det jag har lyft fram tidigare. Om jag inte minns fel har vi också anmält avvikande ståndpunkt här, men nu blir jag osäker.

Vi tycker att det är viktigt att jordbruksstödet bibehålls på sina nuvarande nivåer. Även om diskussionen är generell hade vi velat se i ståndpunkten redan nu att jordbruksstödet ska bibehållas på nuvarande nivåer eftersom vi gör den prioriteringen.

Precis som jag lyfte fram förra gången tycker vi också att det är av stor vikt att sammanhållningspolitiken genomförs och följs upp i samverkan mellan EU, nationella myndigheter, regionala och lokala aktörer samt berörda samhällsaktörer. Att regeringen anser att den regionala och lokala förankringen riskerar att försvagas kraftigt i den nya budgetmodellen, hade vi velat att det stod.

Där det står att budgeten ska inriktas på insatser som stärker Europas konkurrenskraft, säkerhet, motståndskraft och beredskap hade vi även velat ha med "klimatomställning". Vi saknar verkligen det ordet, och det hade varit bra att ha med.

Även om jag vet att de inte kommer att diskuteras på detta möte vill jag åter göra understryka medskicken att värna biståndet, ha ett starkt jämställdhetsfokus och bevaka initiativet My Voice, My Choice så att abortfriheten inte glöms bort när vi går in i en ny budget.

Anf. 69 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! På ett övergripande plan är vi överens när det gäller EU:s långtidsbudget. Men det är regeringen som förhandlar och har informationsövertaget, och då är en rimlig fråga: Hur går det? Vad vi kan förstå har Sverige inte gjort några framsteg, vilket är djupt oroande om Sverige ska klara att hålla nere sin EU-avgift, som i ett bästa scenario riskerar att öka med 60 procent – men det finns ju scenarier med mycket högre siffror. EU ska ju ändå försöka få på plats en budget som möter de utmaningar EU behöver lösa gemensamt.

Alltså: Hur går det?

Anf. 70 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag glömde en sak. I regeringens ståndpunkt står bara en enda mening om klimat och miljö: ”Regeringen välkomnar mål som bidrar till att EU kan nå sina klimat- och miljöåtaganden.” Jag tycker att det är lite svagt. Det borde stå mål som *säkerställer* att EU når sina klimat- och miljöåtaganden, inte bara mål som *bidrar* till dem. Detta vill jag höra lite mer om. Annars skulle jag nog gärna vilja se att det står att regeringen vill se mål som *säkerställer* att EU kan nå sina klimat- och miljöåtaganden. Klimat- och miljöperspektivet får inte vara en sidofråga, utan det måste in i alla områden. Precis som med jämställdhet måste man jobba med klimat och miljö överallt annars når vi aldrig ända fram. Därför är det otroligt att ha de här perspektiven och åtagandena i alla program.

Anf. 71 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Det var ganska många olika synpunkter på budgeten, men jag ska beröra några delar lite kort.

Diskussionen på det aktuella mötet kommer att ha fokus på inre marknadsdimensionen, så det är en lite smalare diskussion. Givetvis gäller Sveriges alla ståndpunkter, som vi ju har presenterat i nämnden många gånger, men jag drog dem inte muntligt nu eftersom diskussionen som sagt kommer att vara lite smalare.

Som svar på frågan hur det går väntar vi fortfarande på den siffersatta boxen. Vi har alltså inga siffror på bordet ännu, utan vi förväntar oss att de ska presenteras inför nästa möte i Europeiska rådet. Men i den förhandlingsbox som presenterades tidigare var det en stor framgång för Sverige och regeringen att vi fick in omnämmandet av rabatten, som ju är en viktig fråga för Sverige. Det är egentligen bara vi rabattländer som driver den, och det finns ett stort motstånd från många andra länder. Just därför var det viktigt att vi fick in omnämmandet av rabatten i denna box.

Den ena frågan handlar om volym, den andra om sak. I sak var det viktigt för oss att vi redan i kommissionens förslag fick ett starkt fokus på konkurrenskraft, stöd till Ukraina och säkerhet och försvar, och under förhandlingarnas gång fortsätter vi att trycka på för att denna riktning ska bibehållas.

Ganska många medlemsstater tycker som Sverige att budgetvolymen är för stor och att den skulle innebära för höga avgifter för de olika medlemsstaterna. Men det finns också många länder som tycker tvärtom, alltså att det behövs en stor volym på budgeten. Där någonstans står vi nu. Jag känner mig glad över det faktum att vi har en bred krets av likasinnade, men jag har också respekt för att det kommer att bli väldigt tuffa förhandlingar.

Men, som sagt, den siffersatta boxen väntar vi oss inför ER, och förhandlingen kommer att ta ny fart när vi har siffror på bordet.

Regeringen ser värdet av både ett starkt jordbruksstöd och en stark sammanhållningspolitik i budgeten. Men vill man både prioritera konkurrenskraft, säkerhet och försvar och stöd till Ukraina och minska budgetvolymen kommer en del områden att behöva minska i relation till förslaget, och då är det naturligt att titta på de stora budgetposterna, inte minst sammanhållningspolitiken.

Biståndet finns med, inte minst inom ramen för Globala Europa, där det också ingår anslutningsstöd till kandidatländer, som är en viktig del av

budgeten. Men precis som på andra områden behöver man även här se vilka omprioriteringar som måste göras för att säkerställa att volymen som helhet inte drar iväg.

Som ni vet är klimatet en prioriterad fråga för regeringen, och Sverige var ett av de länder som tydligast drev på för ett 2040-mål om att minska utsläppen med 90 procent. Givetvis måste detta också följas av åtgärder i budgeten.

Partnerskapsprincipen är viktig, också i framtagandet av de olika nationella planerna och att vi gör detta i dialog med myndigheter och regioner. Här har vi skickat ut en del förslag på remiss och har en aktiv dialog med många aktörer i Sverige.

Det finns mycket mer att säga, men jag uppfattade mycket som medskick. Som sagt kommer diskussionen att ha fokus på inreklamationsdimensionen.

Anf. 72 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen!

Miljöpartiet instämmer i att det är alldeles för vagt skrivet om klimatet. Samtidigt hör jag statsrådet säga att klimat är en prioriterad fråga. Därmed skulle man kanske kunna förvänta sig en lite starkare skrivning, som inte bara är att välkomna att det bidrar till att uppnå mål. Att Sverige faktiskt har en hög svansföring skulle kunna reflekteras tydligare.

Till att börja med har jag en fråga som gäller att vi får en budget med färre program och att man slår samman dem till större fonder, såsom konkurrenskraftsfonden, för precis som Vänsterpartiet framförde är ju klimat en fråga vi måste jobba med brett.

Så här på den biologiska mångfaldens dag skulle jag även vilja säga att just biologisk mångfald är en fråga som vi behöver ha ett brett samarbete om. EU har gjort stor skillnad. Där kommer Lifeprojekten in, som i Sverige har använts flitigt. De har gjort att vi har kunnat rädda arter från att utrotas. Det är alltså en jätteviktig satsning som nu – som jag ser det – riskerar att försvinna när man rationaliserar programmen.

Min fråga är hur statsrådet ser på risken när program klumpas ihop att miljön, naturen, den biologiska mångfalden och klimatet hamnar i skymundan och kan få svårt att konkurrera med innovation och konkurrenskraft. Det är naturligtvis också prioriterat; det förstår jag. Men jag ser en risk med att dessa satsningar kommer att försvinna och att det skulle innebära ett hårt slag mot den naturvård som Sverige starkt har gynnats av.

Anf. 73 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Först och främst tycker vi i grund och botten att flexibilitet i budgeten är viktigt och bra för att kunna hantera oförutsedda händelser och rikta om resurser när vi märker att det behövs. Detta är ju en flerårig budgetram som ska gälla över lång tid. Det är svårt att veta exakt vilka de stora utmaningarna är om fem år, och därför är det bra med flexibilitet på en generell nivå.

Vi måste hantera klimatfrågan på flera olika fronter. Vi behöver klimatmål som gör att vi riktar alla våra resurser åt rätt håll, och där har Sverige varit pådrivande för ett 2040-mål om att minska utsläppen med 90 procent. Budgeten är en del i detta och ska bidra till att nå klimatmålen,

men det finns ju många olika instrument som vi ska använda för att nå dem. Pengar är ett. Själva målen är ett annat. Det är tillståndprocesser, fossilfri energi och mängder av viktiga saker som behöver finnas på plats nationellt och på EU-nivå, men budgeten måste såklart bidra till att nå målen jämte alla andra insatser.

I konkurrenskraftsfonden är klimatet i allra högsta grad levande. Många av de sektorer vi ser växa fram och som vi satsar på är ju också nära kopplade till både den gröna och den digitala omställningen. Där är Sverige ett av de länder som allra starkast och oftast hävdar att vi ska klara av att både öka konkurrenskraften och göra klimatomställningen. Om vi gör det på ett bra sätt är det till och med två sidor av samma mynt.

Nämnden kan känna sig väldigt trygg med att regeringen är en av de starkaste förespråkarna för att både sätta bra klimatmål och säkerställa att budgeten bidrar till att de nås och att regeringen samtidigt har en ambition om att budgeten ska bygga konkurrenskraft och tillväxt tillsammans med den gröna omställningen.

Anf. 74 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag har inte anmält avvikande ståndpunkt tidigare utan vill göra det nu.

Det finns en samsyn som handlar om att vi ska vara frugala och hålla kostnaderna nere. Jag brukar alltid ta upp frågan om vi kan göra något för att rensa långtidsbudgeten från subventioner som främjar att vi fastnar i ett beroende av det fossila, bland annat. Om vi kan göra en översyn skulle vi kunna spara många miljarder på det. Samtidigt skulle det gynna konkurrenskraften för svensk del. Det vill jag ha med. Jag tycker inte att det finns omskrivet i den svenska ståndpunkten, tyvärr.

Jag vill även kommentera, vad gäller Life och det jag sa i mitt tidigare inlägg, att det inte bara handlar om klimat. Jag har all respekt för att det finns bra synergieffekter i klimatinnovation och grön teknik, men de delar jag pratar om handlar om arter – till exempel lövgroda, havsörn, bäver och mosippa. Det är lite svårare att koppla till innovation. Det handlar ju om att säkerställa att det finns rent vatten, ren luft och bördig mark. Det tycker jag verkligen framgår av den brittiska underrättelsetjänstens rapport, som kopplar det ekologiska systemet till säkerhet och beredskap.

I samma andetag som regeringen välkomnar förslag med inriktning på en budget med större fokus på säkerhet, försvar samt konkurrenskraft behöver man ta upp att innan man kommer dit är grunden att det görs investeringar i naturen. Får vi översvämningar, bränder, torka och så vidare kommer det att sätta hård press på och försvåra för dessa andra delar, som också är viktiga.

Klimatet, innovationen och konkurrenskraften går att kombinera, men naturen måste bli en investering. Det behöver även EU:s långtidsbudget säkra upp.

Anf. 75 ORDFÖRANDE:

Det finns en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet. Var det en även från Centern?

Anf. 76 ANNA LASSES (C):

Ja.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande ståndpunkter från Centerpartiet och Miljöpartiet.

Vi rör oss vidare på rådsdagordningen, till punkt nummer 4, Övriga frågor. Har statsrådet något att säga?

Anf. 78 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Nej.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 18–19 juni 2026: utkast till kommenterad dagordning.

Anf. 80 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Nu kommer jag att vara lite långrandig, därför att dagordningen är ganska bred. Jag vill bara flagga för det på förhand.

Den 18–19 juni träffas stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet. Vid det allmänna rådets möte kommer utkastet till annoterad dagordning inför Europeiska rådet att behandlas. Nämnden har tagit del av själva dagordningen.

På den senaste preliminära dagordningen står Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, den fleråriga budgetramen, globala ekonomiska utmaningar, säkerhet och försvar, illegal handel med narkotika, Mellanöstern, migration och den europeiska planeringsterminen.

Statsministern kommer inför mötet att samråda om svenska ståndpunkter, och vad gäller dagordningen kan regeringen stödja den. Eftersom jag just har varit inne på den fleråriga budgetramen kommer jag inte att nämna den en gång till.

Ordförande! Nu är det fortfarande långt kvar till Europeiska rådets möte i juni, men låt mig ge nämnden en viss kontext som kommer att rama in diskussionen vid allmänna rådets möte och även göra några nedslag i sak kopplat till regeringens positioner i de olika frågorna.

Regeringens linje om ökat stöd till Ukraina och ökad press på Ryssland ligger fast. Vi ser fortsatt ingen verklig förhandlingsvilja från ryskt håll. Det enda sättet att tvinga Putin till förhandlingsbordet är genom ytterligare slag mot den ryska ekonomin, som vi nu ser går allt sämre. Sanktionerna fungerar, och Sverige driver på för nya sanktionspaket, inte minst med ett så kallat maritimt tjänsteförbud riktat mot skuggflottan.

Sverige verkar också tillsammans med likasinnade för att EU ska bredda importtullarna för Ryssland och Belarus. Vi välkomnar det lån om 90 miljarder euro som Europeiska rådet kom överens om i december förra året. Regeringen verkar för att Ukraina ska kunna nyttja den fulla flexibilitet som lånet medger.

Parallellt måste det bilaterala stödet från Ukrainas partner öka, och här måste Europa ta ett större långsiktigt ansvar. Fler behöver göra mer, kort sagt. Regeringen avser att i närtid lansera ytterligare ett militärt stödpaket, som kommer att möta de mest prioriterade ukrainska militära behoven.

Utöver detta är EU:s viktigaste bidrag till Ukrainas långsiktiga säkerhet ett framtida EU-medlemskap. Regeringen fortsätter verka för att

förhandlingsklustret för både Ukrainas och Moldaviens EU-anslutning öppnas i juni.

Europeiska rådet kommer också att diskutera globala ekonomiska utmaningar, inte minst med anledning av situationen i Hormuzsundet samt osäkerheter i den transatlantiska relationen och i relationen till Kina. När det gäller Hormuzsundet är det uppenbart att vi måste minimera vårt skadliga beroende av import av fossila bränslen. Mer europeisk energi-produktion behöver tillkomma. Vår försörjningstrygghet gällande energi ska inte vara beroende av stabiliteten i Mellanöstern.

När det gäller Kina är det uppenbart att landets subventionsbaserade industripolitik och politiserande av den globala handeln utgör stora hot mot EU och Sverige. Vi måste minimera våra skadliga beroenden och diversifiera våra handelsrelationer. I grunden är regeringen negativt inställd till användandet av handelspolitiska skyddsinstrument. Vi vet att tullar och liknande hinder mot frihandel inte är nyckeln till en stärkt konkurrenskraft. Samtidigt ser vi hur Kina snedvrider konkurrensen, och vi står redo att proaktivt använda lämpliga instrument för att stärka vår ekonomiska säkerhet. Dialog och öppenhet måste värnas.

Parallellt med att vi hanterar globala utmaningar måste vi göra allt rätt på hemmaplan. Det är av stor vikt att vi stärker den europeiska konkurrenskraften och ökar produktiviteten för att hantera de utmaningar vi står inför. Regeringen driver på och får gehör för att riva hinder på den inre marknaden, förenkla regelverk, fördjupa kapitalmarknaden och satsa mer på forskning och innovation. Överenskommelsen mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet om handlingsplanen One Europe, One Market är ett kvitto på det hårda arbetet från vår sida.

Även säkerhet och försvar väntas diskuteras på Europeiska rådet. Det är värt att påminna om att mötet sker ungefär två veckor före Natotoppmötet i Ankara. Nationellt inom ramen för EU-samarbetet och som Natoallierade stärker vi nu Europas försvarsberedskap. En stark försvarsteknologisk och industriell bas är en förutsättning för att Europa ska kunna ta större ansvar för den egna säkerheten. Här utmärker sig särskilt svenska företag, och regeringen vill se en bred, öppen och konkurrenskraftig marknad.

Det är centralt att det skapas förutsättningar för oss medlemsstater att upphandla den försvarsmateriel vi behöver. Det är därför av stor vikt att EU-instrument som är till för att förenkla upphandling inte innehåller begränsningar i form av exempelvis så kallad europeisk preferens, som hindrar oss från att köpa den bästa försvarsmaterielen. Det är särskilt viktigt i en svensk kontext, då våra företag ofta har tydliga kopplingar till partner utanför EU.

Europeiska rådet i juni ska även diskutera användning av och handel med illegal narkotika och ge vägledning för genomförandet av EU:s övergripande narkotikastrategi. Regeringen anser att det krävs kraftfulla, hållbara och sektorsövergripande åtgärder för att minska både utbudet av och efterfrågan på narkotika samt uppnå ett bättre skydd för människors liv, hälsa och säkerhet.

Regeringen fäster stor vikt vid åtgärder för att värna folkhälsan och stärka beredskapen på narkotikaområdet. Därtill vet vi att den gränsöverskridande organiserade brottsligheten livnär sig på narkotikahandeln. Att slå undan benen på den organiserade brottsligheten

är en av regeringens högst prioriterade frågor, och vi välkomnar att frågan tas upp på allra högsta nivå inom EU.

Jag går vidare till Mellanöstern. Konflikten mellan USA, Israel och Iran har globala konsekvenser som riskerar att bli allvarigare ju längre situationen består. EU behöver hantera konfliktens omedelbara konsekvenser och samtidigt verka för en långsiktigt hållbar lösning som beaktar europeiska intressen, inklusive fri sjöfart samt att Iran inte tillåts utveckla kärnvapen, hota säkerheten i regionen eller utföra destabiliserande aktiviteter i närområdet och i väst.

Regeringen anser att EU måste öka trycket på den israeliska regeringen att upprätthålla sina skyldigheter enligt folkrätten. Fredsplanen för Gaza måste genomföras, Hamas avväpnas och humanitärt tillträde säkerställas. Bosättningspolitiken och bosättningsvåldet på Västbanken måste upphöra. Libanons suveränitet och territoriella integritet måste respekteras.

Slutligen återkommer migrationsfrågan till Europeiska rådets möte. Det är viktigt att migrations- och asylpakten nu genomförs i alla länder, samtidigt som mer måste göras för att både minska den irreguljära migrationen och effektivisera återvändandet.

Anf. 81 MATILDA ERNKRANS (S):

Tack så jättemycket för den redogörelsen!

Det är väl som vanligt så, som vi har lärt oss nu, att det kommer att hända mycket innan det är dags för europeiskt råd. Men jag har några frågor.

För det första antar jag att det som Tyskland nu lägger fram kommer att diskuteras redan i nästa vecka på allmänna rådet. Det handlar om att Ukraina ska kunna få möjlighet att vara provmedlem och alltså få rätt att delta i EU-toppmöten, utan rösträtt, att ha en ledamot i kommissionen, även där utan rösträtt och ansvarsområden, och också att associerade ledamöter ska ingå i Europaparlamentet. Det är något av det som förbundskansler Merz har lagt fram. Vad är Sveriges syn på detta?

För det andra handlar det om energiomställningen. När det gäller flaskhalsintäkterna och den fulla flexibilitet som i allra högsta grad är en del av energiomställningen och är viktig att kunna använda nationellt för Sverige i vår omställning har statsministern själv bett om att detta vid varje givet tillfälle ska lyftas med våra kollegor på EU-nivå. Därför är min fråga: Avser EU-ministern att lyfta detta med sina EU-ministrar på kommande möte? Det finns ingenting om detta i det som man har redogjort för.

Jag vill också säga någonting om EU:s utsläppshandelssystem, ETS. Sverige har redan misslyckats med att försvara det som kallades The Swedish Proposal och som var en vinst 2017; man annullerade utsläppsrätter, vilket gjorde att ETS fick en ordentlig klimatryggrad. Nu är det nya förhandlingar på gång. Vilken är strategin den här gången från Sveriges sida för att säkra EU:s utsläppshandelssystem?

Anf. 82 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar EU-ministern för genomgången. Jag har några frågor.

Jag hade tänkt påpeka att man inte får släppa situationen i Gaza och på Västbanken. Det fanns inte med i det skriftliga, men EU-ministern nämnde det muntligt, vilket jag är glad över. Jag lämnar det därför därhän.

Jag funderar lite grann på det här med energiomställningen. Visserligen nämner regeringen vattenkraften. Men när man använder många av de här skrivningarna, såsom ”teknikneutralt sätt” och ”befintlig fossilfri”, brukar man ofta mena kärnkraft. När det gäller energiförsörjningen tycker jag att det är viktigt att man tittar på alla energislag. Hur kan man förbättra vindkraften? Hur går det med vågkraft och solenergi? Jag skulle vilja veta lite mer om hur regeringen ser på de energislagen. Hur ska vi kunna forska och få fram mer och bättre hållbar energi? Vi vet att mycket av uranet till kärnkraften kommer från länder som vi inte handlar med, såsom Ryssland, vilket gör att det av många skäl kanske inte är särskilt lämpligt att satsa på den.

Min sista fråga gäller migrations- och asylpakten. Det är ingen hemlighet att Vänsterpartiet inte står bakom migrations- och asylpakten i dess helhet utan bara någon enstaka del. När det gäller migration och asyl skulle jag kanske önska att regeringen också pratade om asyl och hur man kan jobba bättre med människors rätt att söka asyl och inte bara pratade om hur fler ska kunna utvisas eller hur man ska kunna stoppa den irreguljära migrationen.

Anf. 83 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Detta med Ukraina och Moldavien, som inte heller får glömmas bort, är oerhört viktigt. Men kommer man också att diskutera de andra länder som står på tur? Albanien har kommit väldigt långt i sin process.

EU-ministern nämnde Palestina och Israel, framför allt Gaza – gott så. Även Libanon nämndes kort. Tyvärr har Europa verkligen inte lyckats trycka på för att minimera den katastrof som sker i Gaza – man kommer inte överens. Nu står organisationerna som är på plats i Libanon och säger att risken är att det blir ett nytt Gaza där. Är det här någonting som ni kommer att diskutera? Kommer man i så fall återigen, kanske framför allt för Sveriges del, att försöka sondera läget för att pausa associeringsavtalet? Det börjar nu bli akut, inte bara för Gazas skull utan även på grund av det som nu sker i södra Libanon.

Anf. 84 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Från Miljöpartiets håll instämmer vi i det som Vänsterpartiet har sagt gällande migrationspakten. Det har vi lyft vid ett flertal tillfällen, så det är mer för kännedom – vi önskar också att man skulle fokusera mer på rätten till asyl och inte bara på att utvisa.

Jag har en fråga vad gäller det här med energiomställning. Jag tycker att det är bra om regeringen verkligen driver på för att vi ska bli mer fossiloberoende. Det medför flera vinster. En av dem avser förstås säkerhet och beredskap. Om vi fasar ut det fossila skulle vi också göra klimatet en väldigt stor tjänst.

Det står dock: ” Samtidigt måste befintlig fossilfri och planerbar elproduktion värnas. För svensk del handlar det till exempel om den vattenkraft som är föremål för omprövning under kommande år.” Det här väcker lite frågor hos mig. Vad är andemeningen i detta? Menar man att det är den småskaliga vattenkraften som är den främsta planerbara elproduktion som ska värnas?

Om det nu är så vill jag säga att regeringen har tackat nej till väldigt mycket havsbaserad vindkraft – den skulle i dag ha motsvarat cirka tio reaktorer. Om man stöttar vindkraften finns det väldigt mycket energi att hämta, medan den småskaliga vattenkraften i bästa fall står för 0,3 procent av Sveriges elproduktion. Det är ganska lite om man vill försöka maximera den planerbara elproduktionen.

Jag vill också precis som Vänsterpartiet lyfta fram det här med teknikneutralitet; man kan ofta läsa mellan raderna från regeringen att det faktiskt handlar mycket om kärnkraft. Det tar väldigt lång tid att bygga kärnkraft, och det är extremt dyrt. Men det är också en stor säkerhetsrisk när det gäller möjligheten att slå ut produktion. Om man så här i säkerhets- och beredskapstider jämför med många olika vindkraftverk, solceller och liknande ser man att en kärnreaktor medför en koncentrerad risk. Jag har själv besökt Tjernobyl, som har varit ett attackmål, vilket är oerhört oroväckande.

När det gäller bränslet är frågan var vi ska få det anrikade uranet från. Inom EU upphandlar man 20 procent av det anrikade uranet från Ryssland. Jag tycker att det är väldigt oroväckande. Vi har kommit fram till att det inte är bra att göra sig beroende av Ryssland vad gäller det fossila. Jag hoppas att vi inte ska gå i den riktningen nu vad gäller det anrikade uranet; där står Ryssland för 30–40 procent av världsmarknaden, och det gör oss väldigt beroende.

Anf. 85 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag ska försöka klumpa ihop frågorna områdesmässigt, för en del frågor gick in i varandra.

När det gäller utvidgningen välkomnar vi från svensk sida alla förslag som på ett eller annat sätt kan föra Ukraina närmare ett medlemskap. På så sätt är det tyska förslaget välkommet, för det driver på en diskussion om hur vi säkerställer att vi inte står still i denna process. Sedan är vi väldigt tydliga från svensk sida med att diskussioner om någon form av associerat medlemskap eller olika typer av gradvis integration aldrig får vara ett substitut för ett riktigt medlemskap; vad vi driver på för är ju först och främst att man ska göra riktiga framsteg i den riktiga förhandlingen.

Med en ny regering i Ungern hoppas vi att det finns möjlighet att öppna det första klustret med Ukraina och Moldavien. Vi vill ju egentligen att alla kluster ska öppnas, men först och främst vill vi att man åtminstone ska öppna det första klustret och få igång förhandlingarna. Det är vår förhoppning att vi ska kunna göra det i juni, men det hänger som sagt på att Ungern möjliggör detta.

Det är som sagt välkommet att det förs diskussioner om gradvis integration. Det har vi ju redan i dag, men det kanske kan göras mer omfattande versioner av gradvis integration, där man kan ansluta sig till fler och fler delar i samarbetet. Vi får analysera det exakta tyska förslaget mer noga, men det är välkommet att det driver på en diskussion. Sedan får vi väl se hur detaljerad den blir nu på allmänna rådet och på ER. Men först och främst måste vi som sagt verkligen nå framgång i den formella processen, och det har vi förhoppningar om nu jämfört med var vi befann oss för ett halvår sedan, före det ungerska valet.

Självklart måste vi också driva på för övriga kandidatländer. Det finns flera goda exempel. Montenegro ligger långt framme, liksom Albanien.

Jag hade tänkt nämna senare, under dagordningspunkten Övriga frågor, att vi också kommer att ha en IGC, en konferens, med Albanien på det här allmänna rådet. Där tar vi ytterligare kliv framåt. Det är bra, och vi välkomnar det.

Vi rör oss vidare till diskussionerna om energi och el. För den svenska regeringen är det uppenbart att det är en dålig strategi att vara beroende av fossila bränslen från Ryssland och Mellanöstern. Det är dåligt för vår säkerhet, för vår ekonomi och för klimatet. Vi måste driva på för att fasa ut vårt beroende av fossila bränslen och fossil energi. Då behöver vi alla fossilfria kraftslag.

Till skälen till att vi ofta betonar teknikneutraliteten hör bland annat anföranden från oppositionens sida av den typ vi nyss hörde – anföranden som slår ned på vissa fossilfria kraftslag. Vi vill ju värna vår möjlighet att bygga ut förnybar energi där så är lämpligt, men för det krävs också stabil elproduktion som kan leverera oavsett väderförhållanden. Därför behöver kärnkraften byggas ut. Ju mer vi bygger ut av stabil baskraft, desto bättre möjligheter finns det att bygga ut väderberoende energi. Grunden måste vara stabil baskraft.

Eftersom det finns krafter som ofta vill begränsa kärnkraften är det viktigt för en svensk regering att verkligen slå fast att man måste ha en teknikneutral ansats från EU:s sida. Vi måste bygga ut de fossilfria alternativen, samtidigt som vi värnar den fossilfria kraft vi redan har – apropå frågan om vad som menas. Vi har vattenkraft, vindkraft och solkraft. Det är klart att vi måste effektivisera och värna det vi redan har byggt ut parallellt med att vi bygger ut nya system.

Regeringen har godkänt ny havsvind. Försvarsmakten har dock haft tydliga påpekanden vad gäller att bygga ut havsvind i Östersjön. Det medför säkerhetsproblem för Sverige givet vindkraftverkens placering i relation till Ryssland. Där måste en regering göra avvägningar. Vi har behövt göra det genom att godkänna vissa ansökningar om utbyggnad av havsvind men säga nej till andra, där det vid en sammanvägning visat sig olämpligt på grund av olika försvarsintressen.

När det gäller flaskhalsintäkterna, för att ta en nära kopplad fråga, har jag vid flera tillfällen lyft frågan med mina ministerkollegor i olika sammanhang och kommer naturligtvis att fortsätta göra det. Vi har redan nått viss framgång i att få behålla flaskhalsintäkterna i de interna prisområdena. Men vi vill också säkerställa att vi har större rådgighet att sedan använda de här intäkterna till det som vi tycker är viktigt i Sverige för att kunna säkerställa ett fossilfritt och effektivt energisystem. Den striden kommer att fortsätta. Vi har tagit upp det flera gånger och kommer att fortsätta göra det.

När det gäller utsläppshandelssystemet kan jag konstatera att Sverige är ett av de länder som verkligen driver på för att vi nu ska bibehålla ETS som det centrala systemet för vår klimatomställning. Det finns länder som driver på för att luckra upp. Det kommer att ske en översyn. Där är Sverige och några andra länder väldigt aktiva i att säkerställa att det i grund och botten är utsläppshandelssystemet som verkligen driver på vår omställning och ska fortsätta att göra det.

Vad gäller migrationsfrågorna har vi delvis såklart olika synpunkter i fråga om själva pakten. Men om vi har ordning och reda i vårt migrationssystem kan vi också säkerställa att den som har asylskäl får

möjlighet att stanna – för mig är det tydligt. Med dagens system har vi haft ordning. I praktiken har man kunnat stanna kvar i unionen även om man fått avslag och gå under jorden. Det har inte skapat en fungerande situation. Vi behöver säkerställa att ett ja är ett ja och att ett nej är ett nej. Effektivt återvändande i den delen är också viktigt för att kunna rikta våra resurser och fokus till dem som verkligen har asylskäl.

Jag menar att ordning och reda i migrationspolitiken också handlar om att säkerställa att det finns möjlighet att söka asyl, men har man inte rätt till asyl måste man naturligtvis återvända. Där har det varit alldeles för slapt med oklarheter och ett dåligt system som vi helt enkelt måste göra någonting åt. Det gör vi nationellt, och det måste vi göra även på EU-nivå.

Jag berörde flera delar av Mellanöstern, men låt mig konstatera att situationen i Libanon är mycket oroande med fortsatta stridshandlingar från Israel och Hizbollah. Där är vi från svensk sida tydliga med att Israel omedelbart måste upphöra med sina attacker och dra sig tillbaka från libanesiskt territorium, liksom att Hizbollah måste upphöra med sina attacker mot israeliskt territorium. Vi uppmanar både Israel och Libanon att ha fortsatta samtal för att säkerställa en långsiktig och fredlig lösning. Hizbollah måste lägga ned sina vapen i enlighet med vad den libanesiska regeringen har beslutat.

Utöver omfattande kärnstöd till flera FN-organisationer och Röda Korset som är verksamma i landet har Sverige också gett totalt 135 miljoner kronor i humanitärt stöd till Libanon sedan konflikten utbröt.

Inte minst givet vad vi tyvärr på ett stötande sätt har sett senaste veckan i Israel driver Sverige på för ytterligare sanktioner mot extremistiska ministrar. Efter det att Ungern har släppt sitt veto vad gäller bosättarna har vi ju äntligen lyckats få igenom ytterligare sanktioner, men vi vill också driva på för att vi ska kunna vidta sanktioner mot extremistiska ministrar. Även om det sker en viss rörelse kan jag konstatera att det inte finns stöd i EU-kretsen i dag för att göra någon frysning eller liknande när det gäller associeringsavtalet. Men Sverige kommer alltså att driva på inte minst för ytterligare sanktioner mot extremistiska ministrar.

Jag tror att jag har svarat på det mesta.

Anf. 86 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, EU-ministern, för svaren! Några svar väckte dock nya frågor.

Statsrådet tog upp att försvaret säger nej till havsbaserad vindkraft. Det leder mig vidare till att vi inte riktigt fick något svar på det som Rebecka Le Moine tog upp, nämligen att även kärnkraft kan vara dåligt ur beredskaps- och försvarssynpunkt. Vi ser till exempel hur Ryssland riktar in sig på Ukrainas numera delvis fungerande kärnkraftverk för att komma åt Ukrainas elförsörjning. Kärnkraft som är så geografisk enkelt att nå har därför vissa risker när det gäller försvaret. Det finns också en risk för att man inte får den råvara som behövs eftersom uranet ofta kommer från länder som inte är särskilt demokratiska

Jag skulle gärna vilja få en kommentar om det.

Vi vet att vi inte är överens när det gäller migrationspolitiken. Statsrådet sa att ordning och reda i migrationspolitiken innebär bättre möjlighet att söka asyl; det kan regeringen tycka.

Det jag tycker är att när man talar om migrationspolitik på EU-nivå kan man inte bara prata om stängda gränser och att minska irreguljär migration, utan man måste också prata om asylprocessen, hur den sköts och att den behöver fungera bättre. Även om vi inte är överens i sakfrågan när det gäller migrations- och asytpakten hoppas jag ändå att vi kan vara överens om att man också måste prata om asyldelen även på EU-nivå.

Slutligen nämnde statsrådet kandidatländer, och därför vill jag passa på att fråga hur status är för Turkiet. Jag hoppas att det är ett land som står väldigt långt från ett medlemskap och att EU mot bakgrund av landets brott mot mänskliga rättigheter inte betalar ut pengar till Turkiet.

Jag anmäler ingen avvikande ståndpunkt; jag återkommer i så fall när vi kommer närmare själva Europeiska rådet.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Inte heller Centerpartiet eller Miljöpartiet anmäler någon avvikande ståndpunkt här.

Anf. 88 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag ska försöka hålla mig kortare den här gången så att det inte föder några nya frågor!

Skämt åsido: Vi vet att vi har olika åsikter gällande vilket kraftslag vi helst vill satsa på. Vi vet att Vänstern har en annan syn på kärnkraft. Men absolut – det är klart att det finns utmaningar med var uranet kommer ifrån. Om Vänsterpartiet är oroligt för det ryska beroendet får man därför gärna ansluta sig till vår linje om att också möjliggöra för mer av exempelvis uranutvinning i Sverige och på närmare håll.

I grund och botten har vi nog olika åsikter kring kärnkraften. Jag gläds ju åt att Ursula von der Leyen i tal ganska nyligen så tydligt har sagt att vi kommer att behöva kärnkraften för att klara energiomställningen i Europa. Det är välkommet att vi därmed kan satsa på alla fossilfria kraftslag.

När det gäller migration har vi olika åsikter. Jag upprepar mitt svar att ordning och reda i migrationspolitiken är viktigt både för den som söker asyl och för att den som inte har asylskäl faktiskt ska lämna vår union. Därmed kan vi också klara integrationen. Det har varit alldeles för slappt under alldeles för många år.

Turkiet inledde anslutningsförhandlingar 2005, men förhandlingarna står i praktiken stilla sedan 2018 på grund av utvecklingen i landet. Den här processen väntas inte resultera i återupptagna medlemskapsförhandlingar inom överskådlig tid. Där står vi.

Anf. 89 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag blir lite orolig vad gäller just vattenkraften, för det verkar som om man tror att det här kommer att ge väldigt mycket energi. Det kommer det inte att kunna göra, och de som betalar en stor kostnad för detta är många markägare som har väldigt mycket ansvar, det är alla som önskar att man kunde fiska inhemsk fisk i Sverige – som inte finns – och det är en rad olika arter, till exempel ålen som är akut hotad. 99 procent har försvunnit, och det mals ihjäl mer än 100 ton i Sverige varje år.

Vad gäller urangruvorna spelar det tyvärr ingen roll om regeringen får med sig Vänsterpartiet och Miljöpartiet, för vi kommer aldrig att kunna lägga in uranmalm direkt i våra egna kärnkraftsreaktorer. Vi måste till

väldigt stor del skicka det till Ryssland för anrikning så att vi kan köpa tillbaka det. Det spelar därför ingen roll om vi skulle öppna hundra nya gruvor i Sverige.

2025/26:41
22 maj

Anf. 90 ORDFÖRANDEN:

Den inhemska energidebatten tar vi utanför, så jag tänker faktiskt inte lämna ordet till statsrådet för svar på Rebecka Le Moines påståenden.

Det är svårt att dra gränsen mellan den inhemska debatten i många av de här frågorna när vi pratar om så väldigt breda dagordningspunkter. Men vi får alla hjälpas åt att försöka hitta en balans.

Med det konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då kommer vi till dagordningspunkt 6, Förbindelserna mellan EU och Förenade kungariket.

Anf. 91 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Under den här dagordningspunkten ska rådet diskutera status för relationen mellan EU och Storbritannien.

Mot bakgrund av de säkerhetspolitiska utmaningar vi står inför är europeisk enighet av avgörande betydelse, och Storbritannien är EU:s viktigaste europeiska partner och en strategisk allierad. Därför välkomnar regeringen inriktningen från det första institutionella toppmötet mellan EU och Storbritannien från i maj 2025 och särskilt det gemensamma uttalandet som beskriver ett nytt strategiskt partnerskap som bygger på delade värderingar, värandet av en regelbaserad världsordning, en delad omvärldsanalys samt ett fördjupat samarbete i olika utrikes- och säkerhetspolitiska frågor liksom undertecknandet av ett försvars- och säkerhetspolitiskt partnerskap mellan EU och Storbritannien vilket kompletterar det samarbete som pågår med Storbritannien inom Nato, G7 och andra multilaterala institutioner och sänder en viktig signal om europeisk enighet till omvärlden samt den gemensamma överenskommelsen för den fortsatta processen som listar områden inom vilka det finns ett ömsesidigt intresse för närmare samarbete mellan EU och Storbritannien.

Vi befinner oss nu i en implementeringsfas, där kommissionen förhandlar med den brittiska regeringen om dessa områden efter mandat från rådet. I mars beslutade rådet om att Storbritannien associeras till Erasmus plus under året 2027. Nu följer förhandlingar om deras finansiering för Erasmus plus under EU:s nästa långtidsbudget.

Regeringen avser fortsatt att arbeta aktivt för att omsätta toppmötets politiska målsättningar i konkreta förbättringar för medborgare, företag och konsumenter så skyndsamt som möjligt.

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Så går vi till dagordningspunkt 7, Den årliga rättsstatsdialogen: landsspecifik diskussion.

Anf. 93 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Inom ramen för den årliga rättstatsdialogen kommer landsspecifika diskussioner att äga rum, denna gång med Frankrike, Kroatien, Italien och Lettland. Utgångspunkten är som vanligt landkapiteln i kommissionens rättsstatsrapport.

Regeringen ser de landsspecifika diskussionerna som en värdefull möjlighet att diskutera och utbyta erfarenheter för att stärka respekten för rättsstatens principer inom hela EU. Det är ett bra komplement till EU:s övriga verktyg på rättsstatsområdet.

Jag tänkte kort kommentera de fyra ländernas landskapitel i rättsstatsrapporten.

Frankrike får tre rekommendationer som gäller digitaliseringsarbetet inom domstolarna, arbetet med lobbyinglagstiftning och ägartransparensen för medieföretag. Korruptionen uppfattas som relativt låg, och förtroendet för domstolarna ligger på en genomsnittlig nivå. Överlag gör Frankrike framsteg på flera områden i rättsstatsrapporten.

Kroatien får fyra rekommendationer i 2025 års rapport rörande effektiviteten i rättsväsendet, korruption, statlig annonsering och journalisters villkor. Tyvärr har Kroatien fortsatt stora problem med korruption och rankas på plats 23 inom EU i Transparency Internationals korruptionsindex. Kommissionen uppmanar Kroatien att fortsätta stärka arbetet med utredning av korruptionsbrott i synnerhet vid offentliga upphandlingar som utgör ett särskilt riskområde. Domstolsväsendet står inför stora utmaningar, där enbart 28 procent anser att oberoendet är tillfredsställande. Handläggningstiden för mål är bland de längsta i EU, även om antalet mål har minskat något totalt sett. Journalister har fortsatt problem med att få tillgång till dokument och får ofta slentrianmässiga avslag från myndigheter.

I Italien har man i en folkomröstning den 22–23 mars röstat nej till premiärminister Melonis kontroversiella reform av domstolsväsendet som hade inneburit en tydligare uppdelning mellan åklagare och domare, samtidigt som det politiska inflytandet över den dömande makten riskerade att öka. Reformen kommer därför inte att bli av. Även Italien är ett land som har stora problem med korruption. Olika typer av åtgärder har vidtagits, men flera problem kvarstår. Även om mediernas oberoende generellt är välfungerande har journalisters förutsättningar försämrats på senare år. Italien får sex rekommendationer i rapporten, som rör samtliga områden.

Lettland gör relativt bra ifrån sig på flera områden och får två rekommendationer gällande utnämningen av domare till Högsta domstolen samt att säkerställa implementeringen av lobbyinglagstiftningen. Flera åtgärder har vidtagits för att få bukt med korruptionen i landet, där Lettland ligger på plats 14 inom EU.

De landsspecifika rapporterna innehåller givetvis mer information och fylligare rekommendationer, men de här exemplen ger ändå en bild av läget i de fyra länderna. Vid mötet i allmänna rådet anser regeringen att det är mest relevant att frågor till Kroatien och Italien om korruption, rättsväsendet och mediefrihet tas upp till diskussion.

Anf. 94 KADIR KASIRGA (S):

Ordförande! Tack för dragningen, statsrådet!

Det här är en viktig rapport, och den här diskussionspunkten på dagordningen gäller viktiga frågor för rättsstatens principer.

I rapporten omnämns även Sverige, och det påpekas att det finns utmaningar när det gäller public services oberoende och journalisters säkerhet.

Vi har ingen avvikande mening i det här ärendet, men eftersom det står i ståndpunkten att det är väldigt viktigt att förebygga så att sådana här saker inte ska uppkomma eller förvärras skulle det vara väldigt intressant att höra från statsrådet hur Sverige kommer att agera för att det här inte ska förvärras.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Sverige är inte uppe vid diskussion vid detta rådsmöte, och därför ligger det här utanför samrådet.

(KADIR KASIRGA (S): Men det nämns i rapporten.)

Ja, men hela rapporten är inte uppe för samråd. Jag föreslår att ledamoten tar sin fråga i en interpellation till ansvarigt statsråd, för EU-ministern har inte ansvar för att svara på detta inom ramen för detta samråd.

Jag finner stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi kommer till dagordningspunkt 8, Övriga frågor.

Anf. 96 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Det här berörde jag tidigare, men låt mig återupprepa det. I anslutning till allmänna rådets möte den 26 maj äger en mellanstatlig konferens rum med Albanien för att markera att landet har uppfyllt interrimsvillkoren kopplade till rättsstatskapiteln.

Det är en viktig milstolpe för Albanien, som därmed möjliggör för landet att stänga andra tekniska förhandlingskapitel när villkoren är uppfyllda. Samtidigt har Albanien ett omfattande arbete att göra för att uppfylla villkoren inom rättsstatskapiteln, som är de sista som stängs i medlemskapsförhandlingarna.

Avslutningsvis vill jag också informera nämnden om att det kommer att hållas en informell frukost för EU:s framtidsministrar, och det är tydligen vi, om kommissionens arbete med strategisk framsyn.

Anf. 97 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen!

Vi tackar statsrådet med medarbetare för deltagande vid sammanträdet i EU-nämnden i dag. Vi önskar lycka till och trevlig helg när det blir dags.

Anf. 98 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Tack detsamma!

§ 4 Jordbruks- och fiskefrågor

Statssekreterare Daniel Liljeberg

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 27 april 2026

Återrapport från informellt ministermöte den 4 maj 2026

Återrapport från informellt ministermöte den 5 maj 2026

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 26 maj 2026

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Vi har med oss statssekreterare Daniel Liljeberg. Han får ordet för en återrapport, varsågod.

Anf. 100 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Herr ordförande! Nämnden har fått en rapport. Jag är beredd att svara på frågor som det finns sådana.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor, och vi tackar för informationen.

Vi går in på rådsdagordningens punkt 3, Handelsrelaterade jordbruksfrågor.

Anf. 102 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Herr ordförande! Kommissionen kommer att informera om läget i de handelsrelaterade jordbruksfrågorna. Eftersom dagordningspunkten var uppe vid rådsmötet i mars förväntas inga större nyheter eller viktigare framsteg att presenteras.

WTO:s 14:e ministerkonferens resulterade som väntat i att medlemsländerna inte kom överens om flertalet förhandlingsfrågor, inklusive jordbruk och samarbetet för tryggare livsmedelsförsörjning. Det reguljära förhandlingsarbetet i Genève har nu tagit vid. Men utsikten att kunna nå konsensus i närtid bedöms som begränsade.

EU:s handelsrelationer med USA präglas fortsatt av osäkerhet och varierande utspel från Trumpadministrationen. Samtidigt har en bred samstämmighet inom EU om att den transatlantiska länken måste värnas och att en fungerande relation trots utmaningar är att föredra framför alternativen.

EU arbetar nu intensivt med att genomföra sin del av sommarens ramöverenskommelse, framför allt genom att genomföra de tullsänkningar som utlovats i utbyte mot lägre amerikanska tullar. I tisdags nåddes en överenskommelse mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet, vilket öppnar för att tullsänkningarna ska kunna träda i kraft i slutet av juni.

Parallellt fortsätter kommissionen att pressa USA att fullfölja sina åtaganden. Förväntningen nu är att Trumpadministrationens senaste utspel om höjda tullar på bilar från EU inte kommer att realiseras, men regeringen följer utvecklingen på nära håll.

Regeringen ser positivt på de framsteg som görs för att få till stånd frihandelsavtal med viktiga handelspartner och stöder fortsatt arbetet med

frihandelsförhandlingar som pågår med Filippinerna, Malaysia, Thailand och Förenade Arabemiraten.

2025/26:41
22 maj

Det är positivt att Mercosuravtalet har börjat tillämpas provisoriskt och att Mexikoavtalet står på tur. Regeringen verkar fortsatt tillsammans med våra likasinnade för handelsbegränsningar på fiskesektorn i Ryssland och Belarus. Trots flera ansträngningar är det få medlemsstater som delar Sveriges linje, och kommissionen har prioriterat andra frågor givet det geopolitiska läget.

Handelsrelationen med Ukraina förblir en prioritet för kommissionen. Samtidigt riktas en del av det politiska fokuset mot utvecklingen i Mellan-östern och de facto-stängningen av Hormuzsundet. Dessa frågor kommer också att behandlas under rådsmötet men under en annan dagordningspunkt.

Anf. 103 AIDA BIRINXHIKU (S):

Vi uppskattar från Socialdemokraterna att regeringen nu driver frågan om den ryska fisken, särskilt mot bakgrund av att importen av rysk fisk har ökat och fortsätter att göda den ryska krigsekonomin.

I det här sammanhanget skulle vi dock vilja återupprepa och följa upp vår tidigare avvikande ståndpunkt om just ursprungsmärkning, där vi inte riktigt ser samma tydlighet från den svenska regeringen. Vi vill därför att man driver på för ursprungsmärkning av importerade fisk- och skaldjursprodukter i EU för att kunna stoppa importen.

Anf. 104 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till statssekreteraren för föredragningen.

Jag har en fråga vad gäller Mercosuravtalet. Det har funnits kritik från bland annat LRF om att det inte gynnar de svenska livsmedelsproducenterna vad gäller fläsk och synen på spegelklausuler. Kommer detta att göra det ännu svårare? Ser man riskerna som LRF har lyft fram inför tillämpningen? Ser man att det kommer att få verkan på våra svenska bönder?

Vad gäller MC 14 och framöver ter sig MC 14 som en besvikelse. Men det finns också ett momentum just nu vad gäller fiske och överfiske. Hur tänker regeringen ta vara på detta momentum, som bland annat slogs fast i EU-parlamentet och som regeringen har drivit i råden vad gäller fiskekvoter och hållbart fiske för att få till Fish 2 som en fortsättning på det som slogs fast på MC 12?

Det handlar helt enkelt om att inte ge subventioner till överkapacitet inom fiskeindustrin.

Anf. 105 ANNA LASSES (C):

Jag skulle vilja höra lite mer. Om det nu går bakåt, vad gör då Sverige för att ändå driva frågan om handelsbegränsningar när det kommer till fiskesektorn? Det är det första.

Det andra är att jag ställer mig bakom Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt när det handlar om att främja ursprungsmärkning.

Anf. 106 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Tack, ledamöterna, för de frågor som har ställts.

Vi börjar med Socialdemokraterna och ursprungsmärkning av fisk. Jag blev lite osäker. Jag uppfattar dagens fråga som att hela EU ska ursprungsmärka all fisk från Ryssland. Jag kanske har missförstått det. Jag uppfattade att Socialdemokraternas krav var att Sverige skulle märka fisk från Ryssland på den svenska marknaden och så vidare. Det är två olika saker, såklart.

Sverige driver på för sanktioner och helt stopp för import av rysk fisk. Men som jag sa i min inledning är det förbluffande få länder, möjligen ett halvt dussin, som kan ligga nära den svenska positionen, och dessutom prioriterar inte kommissionen detta arbete. Där är vi.

Om det är så att Socialdemokraterna vill ha nationell märkning av rysk fisk är det någonting som vi förstås kan och ska analysera i Regeringskansliet. Men det är inte helt enkelt att ursprungsmärka fisk.

Dessutom bedömer regeringen, och jag är säker på att oppositionen instämmer i den delen, att vi så långt möjligt vill förstöra Rysslands krigs-ekonomi. Kan vi då få ett stopp för rysk fisk till hela EU är det mycket mer kännbart för den ryska ekonomin än om vi bara skulle lyckas med att göra det för Sverige genom en svensk ursprungsmärkning. Det talar möjligen emot att man bara skulle ursprungsmärka rysk fisk på den svenska marknaden.

När det sedan gäller Miljöpartiets fråga om Mercosur och att LRF är oroligt är det klart att vi följer frågan. Det är ganska små kvoter som vi tar in via Mercosuravtalet. Det är 1,6 procent av den totala konsumtionen. Det är en ganska begränsad del, men inte desto mindre behöver vi följa detta.

Vi kan ställa krav på de hälsoaspekter som finns i en importerad produkt. Men vi kan inte ställa produktionskrav enligt WTO. Det kan vi tycka olika saker om i den här församlingen, men så ligger det till.

Centerpartiets fråga var snarlik Socialdemokraternas. Det handlade om den ryska fisken. Jag refererar till det svaret. Anna Lasses får säga till om hon är missnöjd med det svaret?

Anf. 107 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr ordförande! Tack så mycket, statssekreteraren, för informationen.

Det är säkert så att ledamöterna i miljö- och jordbruksutskottet har mycket bättre kännedom om detta. Jag vill bara veta om regeringen har någon uppfattning om hur stort problem, om vi ska kalla den skuggfisken, är i Sverige. Har vi någon aning om hur mycket rysk fisk som kommer hit?

Anf. 108 AIDA BIRINXHIKU (S):

Jag behöver inte gå in på den diskussion som fördes i miljö- och jordbruksutskottet. Vi har en annan bild av både vilka krav som behöver ställas och ambitionsnivå. Därför vidhåller vi vår avvikande ståndpunkt.

Anf. 109 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Svaret är nej på ledamoten Yurkovskiys fråga. Vi har inget klart svar på den frågan. Det kan leta sig in rysk fisk på lite olika sätt på den europeiska marknaden. Jag kan inte utesluta att det kanske också gäller den svenska.

Jag kan tycka att det är desto viktigare att EU agerar gemensamt för att så långt möjligt skada den ryska krigs-ekonomi.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Jag har noterat avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna och Centerpartiet. Är det korrekt uppfattat? Det är det.

Med de avvikande ståndpunkterna konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi kommer till punkten 4 på rådsdagordningen, Tillgång till gödselmedel till överkomliga priser i EU – Stöd till jordbrukare och främjande av resilienta livsmedelssystem.

Anf. 111 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

På rådsmötet väntas en diskussion om tillgång till gödselmedel till överkomliga priser i EU. Regeringen välkomnar kommissionens initiativ till en handlingsplan för gödselmedel. Det är en viktig fråga för både jordbrukets konkurrenskraft och EU:s försörjningsförmåga. Vi behöver en livsmedelsproduktion som är robust, motståndskraftigt och mindre sårbar i en osäker omvärld.

När det gäller kortsiktiga åtgärder står regeringen bakom EU:s beslut om tillfälliga statsstödsregelverket. Vi välkomnar även kommissionens förslag om att under ett år upphäva den gemensamma tulltaxan på vissa gödselmedel. Det är också viktigt att vidta åtgärder som underlättar import från fler marknader. En öppen, väl fungerande och diversifierande handel är avgörande.

På längre sikt behövs bättre förutsättningar för inhemsk produktion av insatsvaror inom EU, inklusive gödselmedel. Där det är lönsamhet, forskning, innovation och investeringar som är avgörande. Växtnäringen kan användas mer effektivt. Potentialen är stor men är fortfarande underutnyttjad.

Därför behöver vi också se över om det finns regler eller andra flaskhalsar som bromsar utvecklingen. Samtidigt behöver vi följa marknadsläget noga. Höga priser på insatsvaror, särskilt gödselmedel, är fortsatt en stor utmaning. Därför är det viktigt med transparent och uppdaterad prisinformation.

Anf. 112 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Från Vänsterpartiets sida skulle vi vilja göra lite tillägg till regeringens ståndpunkt. Det är att det på längre sikt är viktigt att göra två saker.

Vi behöver se till att ställa om jordbruket till ett kretsloppsbaserat jordbruk där mer användning av stallgödsel ingår så att vi inte blir lika beroende av insatsvaror som drivmedel och mineralgödsel. Vi behöver göra detta både i Sverige och i Europa.

Vi behöver också producera mer fossilfri mineralgödsel. Det kräver tillgång till bland annat grön vätgas, som det kostar att investera i. Vi behöver både från svensk och europeisk sida vara snabbare med att utveckla det så att vi inte är sårbara när det gäller insatsvaror som gödsel.

Vi menar att regeringen borde var tydlig med att verka för detta. Vi vill ha ett tillägg, men naturligtvis inte till de ord jag sa utan vad gäller inriktningen.

Anf. 113 AIDA BIRINXHIKU (S):

Vi socialdemokrater tycker att det är välkommet att regeringen nu tydligare betonar allvaret i frågan. Samtidigt vill vi understryka att vi tycker att EU:s handlingsplan ska vara bredare. Sverige borde därför driva på för att biogas och biogödsel inkluderas som en strategisk del av handlingsplanen, vilket vi redogjorde för i miljö- och jordbruksutskottet.

Anf. 114 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tänker lyfta fram den avvikande ståndpunkt som Miljöpartiet anmälde i miljö- och jordbruksutskottet.

Återigen bör det mesta nu handla om hur vi kan göra oss mer oberoende på alla fronter. Vi är i dag starkt beroende av mineralgödsel och konstgödsel.

Det finns ett sätt att ta fram livsmedel utan att vara beroende, och det är bland annat ekologisk odling. Detta är något som vi skulle behöva stödja. De regionala och lokala kretsloppen skulle vi också behöva stödja då de kan göra oss mycket mindre beroende eller till och med helt oberoende av konstgödsel.

Vi tycker att det är jätteviktigt att snabbt arbeta in detta i den gemensamma jordbrukspolitiken – i CAP:en – så att vi får mer styrning och kretsloppstänk och kan gynna ekologiska gårdar som inte är beroende av handelsgödsel. Vi vill att regeringen tar med sig detta i CAP-förhandlingarna, för att styra bort från det fossila och beroendet av import av handelsgödsel.

Anf. 115 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Tack, ledamöterna, för de frågor och synpunkter som har framförts!

Det är lätt att hamna i en nationell diskussion, men när det gäller denna fråga har den svenska regeringen ett antal initiativ för att underlätta för investeringar i biogödsel. Det är ett prioriterat arbete för regeringen. Vi har Kväveklivet, och vi har en ny miljöprövningsmyndighet som börjar arbeta nästa år. Det som har identifierats som ett stort problem i den svenska kontexten är miljöprövningsfrågorna och osäkerheten kring dem. Även el och effekttilldelning har varit ett bekymmer. Det var lite om det nationella.

När det gäller EU:s strategi står det att man ska stödja biogas- och biometanprojekt och hantera hinder kopplade till finansiering, uppskalning, tillståndprocesser och transporter. Man kan tycka att det är lite för svagt i kommissionens handlingsplan, men det nämns där. Det är klart att vi arbetar för detta på lång sikt. Sedan har vi såklart även ett kortsiktigt perspektiv, och det är att hantera den situation som uppstår nu och odlings säsongen 2027. Ledamöterna har säkert noterat det krisstöd som har kommunicerats under förmiddagen.

Anf. 116 AIDA BIRINXHIKU (S):

Tack, statssekreteraren, för svaret!

Vi tycker att ambitionsnivån borde vara betydligt högre och att det också borde framgå tydligare i positionen när det gäller biogas och biogödsel. Eftersom detta lyfts fram av statssekreteraren som något som Sverige driver på för ser vi dock ingen poäng med att anmäla avvikande ståndpunkt.

Anf. 117 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

För min del tycker jag att statssekreteraren kunde vara tydligare, så jag anmäler avvikande ståndpunkt.

Anf. 118 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt anmäld från Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor.

Anf. 119 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Som ordförande för samarbetet i skogliga frågor, For Forest, har regeringen tagit initiativ till en övrig fråga.

Som ni känner till finns det en åtgärd i kommissionens skogsstrategi för 2030 när det gäller att ta fram indikatorer och tröskelvärden eller intervaller för hållbart skogsbruk. Rådet ifrågasatte mervärdet av denna åtgärd i rådsslutsatser redan 2021. Vi anser att det är en fråga där nationell befogenhet gäller. Dessutom har vi redan samarbetsprocessen Forest Europe, som utvecklar gemensamma indikatorer för just hållbart skogsbruk.

Arbete med åtgärden har trots detta inletts inom kommissionen, och flera medlemsstater har reagerat. Vi uppmanar nu kommissionen att tillsammans med medlemsstaterna utvärdera mervärdet av åtgärden. Sveriges förslag om detta har hittills fått stöd av elva andra medlemsstater.

Jag vill också informera om en övrig fråga som Tjeckien har tagit initiativ till. Det gäller en uppmaning till en gemensam ansats för att hantera påverkan av fiskätande predatorer, särskilt skarv.

I havsmiljöpropositionen bedömde regeringen att Sverige bör verka för att allmän jakt på skarv ska införas och att skadeverkningarna av skarv ska minska. Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder internationellt och nationellt för att skarv ska förvaltas mer aktivt till skydd för sårbara fiskbestånd.

I början av den här månaden uppmanade Sveriges och Estlands miljö- och landsbygdsministrar i ett brev de ansvariga kommissionärerna Roswall och Kadis att införa allmän jakt på skarv. Brevet undertecknades också av miljö- och fiskeministrarna från Finland, Slovakien, Kroatien och Tjeckien och fick stöd även av fiskeministrarna från Lettland, Litauen, Rumänien och Polen, alltså totalt tio medlemsstater.

Med dagens övriga fråga om skarv följer Tjeckien upp den AOB från september 2025 om allmän jakt på skarv och en förvaltningsplan på EU-nivå som Sverige var initiativtagare till samt brevet till kommissionärerna Roswall och Kadis.

Tjeckien vill att en europeisk förvaltningsplan inriktad på en ekologiskt och ekonomiskt hållbar skarvpopulation tas fram. Genom frågan tydliggörs den pågående påverkan av skarv på fiskbestånd inklusive vattenbruk. Regeringen stöder fortsatt en sådan förvaltningsplan men anser också att den blir verkningslös utan allmän jakt på skarv.

Anf. 120 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för informationen!

2025/26:41
22 maj

Vi tackar statssekreteraren för deltagandet i dagens sammanträde i EU-nämnden. Trevlig helg när det blir dags!

Innehållsförteckning

2025/26:41

22 maj

§ 1 Konkurrenskraftsfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 6 MATILDA ERNKRANS (S).....	2
Anf. 7 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	3
Anf. 8 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	3
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 10 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	3
Anf. 11 MATILDA ERNKRANS (S).....	4
Anf. 12 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	4
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 14 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	4
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 16 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	4
Anf. 17 MATILDA ERNKRANS (S).....	5
Anf. 18 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	5
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 20 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	5
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 22 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	6
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 24 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	6
§ 2 Konkurrenskraftsfrågor	7
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 26 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	7
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 28 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	7
Anf. 29 AIDA BIRINXHIKU (S)	8
Anf. 30 ANNA LASSES (C).....	9
Anf. 31 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	9
Anf. 32 REBECKA LE MOINE (MP).....	10
Anf. 33 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	10
Anf. 34 AIDA BIRINXHIKU (S)	11
Anf. 35 Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	11
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	12

Anf. 37	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	12
Anf. 38	AIDA BIRINXHIKU (S)	12
Anf. 39	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	13
Anf. 40	ANNA LASSES (C).....	13
Anf. 41	STAFFAN EKLÖF (SD)	14
Anf. 42	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	14
Anf. 43	AIDA BIRINXHIKU (S)	14
Anf. 44	REBECKA LE MOINE (MP).....	14
Anf. 45	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	15
Anf. 46	REBECKA LE MOINE (MP).....	15
Anf. 47	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	15
Anf. 48	MATILDA ERNKRANS (S).....	15
Anf. 49	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	16
Anf. 50	STAFFAN EKLÖF (SD)	16
Anf. 51	ORDFÖRANDE.....	16
Anf. 52	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	16
Anf. 53	ORDFÖRANDE.....	16
Anf. 54	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	16
Anf. 55	ORDFÖRANDE.....	17
Anf. 56	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	17
Anf. 57	AIDA BIRINXHIKU (S)	17
Anf. 58	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	17
Anf. 59	ORDFÖRANDE.....	18
Anf. 60	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	18
Anf. 61	ORDFÖRANDE.....	18
Anf. 62	Statssekreterare DAVID SIKSTRÖM	18
§ 3	Allmänna frågor.....	19
Anf. 63	ORDFÖRANDE.....	19
Anf. 64	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	19
Anf. 65	ORDFÖRANDE.....	19
Anf. 66	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	19
Anf. 67	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	20
Anf. 68	ANNA LASSES (C).....	20
Anf. 69	MATILDA ERNKRANS (S).....	20
Anf. 70	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	21
Anf. 71	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	21
Anf. 72	REBECKA LE MOINE (MP).....	22
Anf. 73	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	22
Anf. 74	REBECKA LE MOINE (MP).....	23
Anf. 75	ORDFÖRANDE.....	23
Anf. 76	ANNA LASSES (C).....	23
Anf. 77	ORDFÖRANDE.....	24
Anf. 78	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	24
Anf. 79	ORDFÖRANDE.....	24
Anf. 80	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	24
Anf. 81	MATILDA ERNKRANS (S).....	26
Anf. 82	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	26
Anf. 83	ANNA LASSES (C).....	27
Anf. 84	REBECKA LE MOINE (MP).....	27
Anf. 85	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	28
Anf. 86	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	30

Anf. 87	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 88	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	31
Anf. 89	REBECKA LE MOINE (MP)	31
Anf. 90	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 91	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	32
Anf. 92	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 93	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	33
Anf. 94	KADIR KASIRGA (S)	33
Anf. 95	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 96	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	34
Anf. 97	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 98	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	34
§ 4	Jordbruks- och fiskefrågor	35
Anf. 99	ORDFÖRANDEN	35
Anf. 100	Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	35
Anf. 101	ORDFÖRANDEN	35
Anf. 102	Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	35
Anf. 103	AIDA BIRINXHIKU (S)	36
Anf. 104	REBECKA LE MOINE (MP)	36
Anf. 105	ANNA LASSES (C)	36
Anf. 106	Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	36
Anf. 107	LEONID YURKOVSKIY (SD)	37
Anf. 108	AIDA BIRINXHIKU (S)	37
Anf. 109	Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	37
Anf. 110	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 111	Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	38
Anf. 112	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	38
Anf. 113	AIDA BIRINXHIKU (S)	38
Anf. 114	REBECKA LE MOINE (MP)	39
Anf. 115	Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	39
Anf. 116	AIDA BIRINXHIKU (S)	39
Anf. 117	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	40
Anf. 118	ORDFÖRANDEN	40
Anf. 119	Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	40
Anf. 120	ORDFÖRANDEN	40